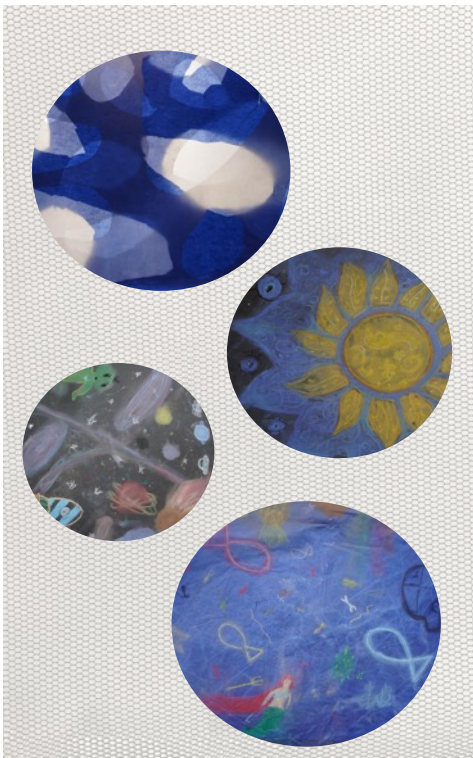

Transparens i kunst- og håndverksoppgaver

Phuong Minh Huynh

Sammendrag

Denne masteroppgaven inviterer til å reflektere over begrepet *transparens*. Frida Hansens vevde portierer i transparents teknikk (Leithe et al., 2015) har inspirert og ledet meg til dette arbeidet. Oppgaven er en undersøkelse i konteksten av kunst- og håndverksdidaktikk, og problemstillingen er hvordan jeg som lærer kan vise *transparens* i kunst- og håndverksoppgaver til elevene. Der det å være bevisst på hva jeg vil med oppgavene og hva elevene opplever, spiller en stor del i undersøkelsen.

Jeg valgte å bruke tilnærminger fra aksjonsforskning (Ulvik et al., 2022) og autoetnografi (Karlsson et al., 2021) i metoddelen. Min rolle var læreren som planla og gjennomførte en kunst- og håndverksoppgave, samtidig som jeg var involvert i forskningen som deltakende observatør. Dette var roller som var tydelige og transparente for meg. Likevel var jeg usikker på om dette var en god oppgave for elevene når jeg er mest opptatt av å se etter ferdigheter og teknikkbeherskelser. Derfor valgte jeg å gjennomføre et undervisningsopplegg på ungdomskolen for å svare på problemstillingen. Opplegget inviterte elevene til å utforske *transparens* gjennom skapende arbeid med pastellkritt på utvalgte typer papir. Mitt datamateriale ble elevenes opplevelser, tegninger, tolkninger uttrykt i samtale på slutten av timen, samt mine observasjoner og sanselige opplevelser fra feltarbeidet. Elevene var hjelpsomme og ga meg tilbakemeldinger på hvordan de prøvde å få til transparente uttrykk, men også hva de tenkte *transparens* betyr. Autoetnografi er valgt som forskningsmetode for å få frem de subjektive erfaringene fra praksisen som utgangspunkt for kunnskapsformidlingen.

Jeg har brukt teori om hva *den gode oppgave* (Antun, 2022) bør ha av innhold i undersøkelsen av kunst- og håndverksoppgaver. Videre har begrepet *transparens* blitt min utforskning av undervisningens estetiske dimensjon (Willbergh, 2019) og dannelsesarbeidet vi lærere står i. Jeg vender tilbake til Frida Hansens i eget skapende arbeid som blir en installasjon av mitt tolkningsarbeid, men som jeg også åpner opp og inviterer andre til å delta i.

Forord

Mange har klart å skrive masteroppgaver før, men underveis i prosessen glemmer jeg at de fleste også strevde da de holdt på med oppgaven. Det er så lett å bli veldig opptatt av at oppgaven skal bli bra istedenfor å ha selvmedfølelse om at dette er vanskelig og at det er krevende å gjøre noe nytt. Læreryrket er komplekst, og jeg har anstrengt meg for å begrense denne oppgaven til å kun handle om kunst- og håndverksoppgaver. Likevel har det vært utfordrende å ha et smalt fokus når det er mange andre spennende elementer som også er interessant å trekke inn. Oppgaven er et forsøk på å løfte opp muligheten for å forstå transparens i sin rolle.

Først vil jeg takke elevene og lærerne som har åpnet sine klasserom og som har bidratt med sine arbeid. Uten deres velvilje ville jeg ikke hatt noe så spennende å jobbe utfra. Tusen takk.

Den største takken vil jeg rette til veilederen min, Monica Klungland. Uten din tålmodighet, overbærenhet og omsorg for oppgaven og meg, hadde jeg nok ikke kommet i mål. Du er mitt forbilde for den gode læreren. Du ga av din tid da jeg trengte det lille dyttet til å komme videre, og dine evner til å gi konkrete tilbake- og fremovermeldinger i veiledningen bidro til gjennomføringen; tusen takk!

Jeg vil ikke glemme de gode venninnene og medstudentene som har hørt på mine ideer og tanker i denne prosessen. Spesielt dere som har lest korrektur, jeg skjønner at det er en stor jobb. Takk for at dere holdt ut og prøvde å forstå, men mest av alt at dere delte deres syn på temaet og kom med spørsmål. Det har vært lærerikt.

Noen sier at det trengs en hel landsby å oppdra barn, mens jeg trenger nesten hele Vågsbygd bydel for å skrive masteroppgave. Så, takk til gode og nære familievenner som har stilt opp med overnatting, kjøring, middag, omsorg og tid til Lilly og Gabriel, slik at jeg kan gå inn skriveboba og bli der så lenge som det krevdes. Barna, dere har vært tålmodige og hjulpet til på deres måte, vi klarte dette sammen.

Kristiansand, 16. mai 2023

Phuong Minh Huynh

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Forord	4
Kapittel 1 – Innledning	6
1.1 <i>Problemstilling</i>	6
1.2 <i>Begrepsavklaring - Transparens og kunst og håndverksoppgaver</i>	7
1.3 <i>Metodepresentasjon</i>	9
Kapittel 2 – Metodologisk tilnærming	10
2.1 <i>Undervisningsopplegg og materialvalget</i>	10
2.2 <i>Aksjonsforskning som autoetnografisk praksis</i>	13
2.3 <i>Materiell-kollektiv praksis som utgangspunkt for praksis-drevet kunstnerisk arbeid</i>	15
2.3.1 <i>Eget skapende arbeid som praksisdrevet forskning</i>	16
2.4 <i>Etiske vurderinger</i>	18
Kapittel 3 – Utforskningen av transparens	19
3.1 <i>Undervisningen starter</i>	20
2.5.1 <i>Det første besøket</i>	20
2.5.2 <i>Det andre besøket</i>	21
3.1 <i>Det er gøy</i>	22
3.2 <i>Teknikk</i>	23
3.3 <i>Forslag til tolkning</i>	27
3.4 <i>Min egen usikkerhet</i>	29
Kapittel 4 – Teori	29
4.1 <i>Den gode oppgave</i>	30
4.2 <i>Undervisningens estetiske dimensjon</i>	32
Kapittel 5 – Drøfting	34
5.1 <i>Teknikken og den gode oppgaven</i>	34
5.2 <i>Hva var elevene egentlig opptatt av og min usikkerhet</i>	35
5.3 <i>Tolkningsrommet og danningen</i>	37
Kapittel 6 – Konklusjon	40
6.1 <i>Hva nå med idealet?</i>	40
6.2 <i>Fortsatt usikker</i>	41
6.3 <i>En usikker avslutning og kanskje noe for veien videre</i>	41
Bidelleliste	43
Litteraturliste	43
Vedlegg	44

Kapittel 1 – Innledning

1.1 Problemstilling

Jeg ønsker å lage gode, faglige oppgaver for elevene, men jeg er usikker på om min måte å planlegge arbeidsoppgaver i kunst og håndverk gir elevene god nok forståelse for det som skal gjøres og læres. Usikkerheten innebærer tanker om det er nok at kompetansemålene er med, at disse målene er delt opp i læringsmål for antall økter vi skulle jobbe med i en oppgave, om vurderingskriteriene er beskrivende og tydelige nok for elevene, og om elevene får nok tid til å teste ut teknikken slik at de kan lage et produkt som skal vurderes etterpå. Jeg streber etter og bruker mye tid på dette planleggingsarbeidet, og forventer at et godt planleggingsarbeid gir god undervisning for elevene. Likevel kjenner jeg stadig at det er noe som mangler og at usikkerheten fortsatt er fremtredende. Med denne usikkerheten i tankene har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

Hvordan kan jeg som lærer vise transparens i mine kunst- og håndverksoppgaver til elevene?

Denne problemstillingen er interessant for meg personlig, og jeg vil forske i min egen undervisning for å kunne gjennomskue egne intensjoner og evne til transparens. Med det avgrenser jeg transparens til at det handler om min bevissthet på hva jeg vil med oppgavene til elevene, og om jeg klarer å formidle denne intensjonen på en tydelig og forståelig måte til elevene. Jeg utfordrer meg selv i å jobbe utforskende med et begrep jeg ikke kjente så mye til fra før, og det er naturlig for meg å invitere elevene til å være med på denne utforskningen. Denne masteroppgaven handler om å se meg selv som lærer, da det for meg ikke gir mening hvis lærerrollen ikke skulle en mottaker, i dette tilfellet: elevene.

Målet med denne oppgaven er å bidra til det kunstfagdidaktiske feltet, forankret i undervisningen av faget gjennom arbeid med læreplanen og teoriene om danning og hva kunst og håndverk kan bidra med på dette feltet. Kravet om utdanningen er også at vi skal utvikle faglig tyngde og kunne uttale oss om fagets plass i skolen og samfunnet. Likevel har også utdanningen gitt meg flere spørsmål om hva dette innebærer, og jeg støtter meg derfor til anerkjente teorier for å kunne bidra i fagfeltet.

1.2 Begrepsavklaring - Transparens og kunst og håndverksoppgaver

Ifølge Store norske leksikon betyr adjektivet transparent at noe er gjennomsiktig, klart eller gjennomskinnelig. Ordet kan også brukes i overført betydning når vi snakker om noe som er åpent, overskuelig eller uten at noe holdes skjult (Transparent, u.å). Som substantiv brukes transparent om gjennomskinnelig papir, tekstil, plast, glass eller lysark på overhead for å projisere bilder eller tekst på lerret til fremvisning. Et materiale som for eksempel matpapir eller tynne tekstiler kan også ha translucente egenskaper, det vil si at materialet er gjennomskinnelig slik at lyset slipper gjennom, men noe diffust og sløret (Translucent, u.å). For meg er dette ordet spennende når det går an å dra paralleller fra det fysiske materialet og til den overførte betydningen klarhet og åpenhet. I denne oppgaven bruker jeg transparens i samme betydning som forklart i dette avsnittet, men jeg velger skrivemåten som Det norske akademis ordbok (Transparens, u.å) for å ha et skille på uttalen som er mer tilnærmet likt fransk uttale.

I forskningen møtte jeg begrepet transparens i betydningen av at vi skal være tydelige og åpne om våre metoder slik at det er mulig for andre å etterprøve metoden. En god akademisk oppgave spør etter dette, og transparens i etiske vurderinger er også å ettertrakte i slike oppgaver.

I kunsten møtte jeg begrepet transparens portierer gjennom Frida Hansens (1855-1931) vevteknikk. Det hele begynte da vi lærte å veve i løpet av studiet, og jeg ble presentert for Frida Hansens sine arbeider. Jeg ble interessert i denne teknikken som minnet meg om en nedhengte romdelere i skjell som vi hadde hjemme da jeg var liten.

Hansen var billedvever og tekstilkunstner, og tok patent på transparentteknikk i 1897 (Simonnæs). Med denne teknikken kunne hun oppnå gjennomskinnelighet og tetthet i vevnaden slik hun ville. Janne Leithe (2015) skriver i boken *Frida Hansen – art nouveau i full blomst*, at Frida Hansen presenterte sine transparente portierer på Verdensutstillingen i Paris i 1900, og at hun fikk internasjonal oppmerksomhet for disse florlette og dekorative verkene. Teknikken gjorde at vevnaden har vevde og uvevde partier, der begge deler er like viktige. Ved hjelp av de uvevde partiene kommer ornamenteringen tydeligere frem.

Teknikken gjorde også teksten mer luftig og elegant enn de tradisjonelle vevnadene i store størrelser.

Transparents kan minne om kniplinger, og derfor måtte Hansen presisere i patentbrevet at teknikken var «vev-ornamentering» og at renningstråden er av ull (Leithe et al., 2015, s. 21). Leithe skriver videre at ullrenningen var hemmeligheten bak transparent-teknikken. Ullrenningen gjør motstand slik at innslagstrådene ikke sklir og kommer ut av sin plass i de uvevde partiene. Hansen gjorde de dekorative arbeidene (blant annet portierer og gardiner) mer anvendelige, takket være teknikken. Arbeidene ble mer luftige, gjennomskinnelige, dekorative og funksjonelle istedenfor tunge, upraktiske og tettvevde. Med den nyskapende teknikken fikk Hansen naturen til å blomstre i renningene, og det var småblomstene og markblomstene som opptok mye av Hansens arbeider. Deler av denne teknikken vil prege mitt eget skapende arbeid.

Andre kunst- og håndverkere som jobber med transparens i materialer, er for eksempel Helen Mørken. Hun jobber hovedsakelig med tynt porselen. Som bildene under viser, handler hennes arbeider om kombinasjonen av det skjøre materialet sammen med lys. Hun gjør dette for å vise hvor gjennomskinnelig porselenet kan være. Mørken skriver på sin hjemmeside at hun også legger inn skjulte detaljer som et ekstra lag for utforskning i hennes arbeider (Mørken, u.å).

Figur 1. *Zzip* av Helen Mørken, kunstnerens opphavsrett (se Vedlegg 5)

Min forforståelse av transparens er positiv ladet, og det er et ideal som jeg trakter etter i mitt arbeid som lærer. Jeg ønsker å være åpen og tydelig overfor elevene om hva som forventes i oppgavene og i vurderingene. Når jeg presenterer en oppgave ønsker jeg at elevene forstår mine intensjoner, og at de skal oppleve at det er et gjennomtenkt arbeid. Jeg bruker mye tid på å forstå kompetansemålene slik at de kan kobles til den teknikken eller det materialet elevene skal jobbe med. Videre jobber jeg for å finne passende delmål for at arbeidet skal bli overkommelig for elevene. Transparensidealet er formativt for meg i den grad at jeg føler jeg må kunne bevise for andre hvilket valg jeg har tatt, men også at det handler om de krav og forventninger som styringsdokumentene legger på meg som lærer. På den måten kan jeg møte mitt transparensideal med god samvittighet.

Som det er formulert det i problemstillingen, har kunst- og håndverksoppgaver en viktig plass i denne masteroppgaven. Jeg har erfart at arbeidet med å lage gode elevoppgaver er en viktig del av jobben som kunst- og håndverkslærer. Det er også viktig for meg å formulere det slik for å vise at dette er en fagdidaktisk undersøkelse, og ikke en generell pedagogisk problemstilling, selv om mye av teoriene er hentet fra allmendidaktikken i pedagogikk. Begrepene elevoppgave, arbeidsoppgave eller oppgave er variasjoner av kunst- og håndverksoppgaver som jeg vil benytte meg av gjennom teksten. Jeg støtter meg til Liv Merete Nielsens definisjon av arbeidsoppgave som «den oppgaven elevene får for å lære seg faget» (2019, s. 33-34).

1.3 Metodepresentasjon

For å kunne svare på problemstillingen med begrepsavklaringene ovenfor, har jeg valgt disse to forskningsspørsmålene:

1. Hva er transparens/transparente uttrykk?
2. Hva vil jeg med den gode oppgaven?

Jeg forsøker å svare på det første spørsmålet ved hjelp av datamateriale fra feltarbeidet gjort i skolen. Jeg var så heldig som fikk gjennomføre undervisning i to klasser. Videre i mitt estetisk-skapende arbeid, som vil bli utgangspunktet for fremvisningen til muntlig eksamen, vil jeg også svare på dette spørsmålet. Med teknikk og material ønsker jeg å få frem betydningen av det transparente, og kontrastene mellom det som tilsynelatende er sterkt og opphøyet, men samtidig skjørt og sårbart. I det andre spørsmålet vil jeg knytte hendelser

fra feltarbeidet opp mot teori for å finne et svar på hvorfor den gode oppgave har opptatt meg så mye.

Jeg velger å presentere metoden for hvordan jeg har jobbet for å samle inn datamaterialet, før jeg presenterer empirien og teorien. Dette valget er gjort for å forberede leseren på opplevelsene og erfaringene som utspiller seg i klasserommet. Det er også den måten jeg har jobbet med denne oppgaven på; jeg startet med en idé om hva og hvordan, så fikk jeg gjennomført undervisningen og bearbeidet dette gjennom små historier.

Kapittel 2 – Metodologisk tilnærming

I dette kapitlet benytter jeg de mulighetene kunst- og håndverksfaget kan gi i det metodologiske valget. Jeg fant inspirasjon i forskjellige metodetilnærminger for å gjennomføre denne undersøkelsen. Det ble konstruert en læringssituasjon der elevene deltok aktivt og prøvde seg frem for å skape egen forståelse av begrepet *transparens*. Læringsprosessen var viktig i denne sammenhengen og det passer til det konstruksjonistisk læringsperspektivet. Videre i denne studien skal jeg beskrive undervisningsopplegget som jeg gjennomførte for å samle inn de hendelser og observasjoner som dannet empirien for senere drøfting.

2.1 Undervisningsopplegg og materialvalget

Som nevnt tidligere under delkapitlet om problemstilling, var jeg usikker på om måten jeg planlegger undervisningen på var transparent og tydelig for elevene. Jeg ble overrasket hver gang elevene ikke forsto oppgaven eller visste hva de skulle i gang med, jeg trodde jeg hadde planlagt godt nok og tenkt på det som måtte til. Derfor ville jeg lage et undervisningsopplegg til denne masteroppgaven der jeg var mer fokusert på hva som var forskjellen. Utgangspunktet for undervisningsopplegget var mer teknisk- og ferdighetsfokusert, og tok hensyn til at kunst- og håndverk også skal være et nyttig fag. Det å jobbe utforskende og uten et sluttresultat til vurdering var uvant for meg. Likevel liker jeg nye ting og unngikk ikke utfordringen som veilederen min ga meg. Monica Klungland mente at jeg ikke hadde noe å tape på ved å utfordre disse tankene, og presiserte at det er viktig for faget vårt å stille seg spørsmål ved det som er nyttig og forutbestemt.

Siden jeg ønsket å forske i min egen undervisning, var det naturlig for meg å komme i kontakt med elevene. Jeg begynte med å ringe til ungdomskoler i Agder for å finne klasser som kunne tenke seg å være med på forskningsopplegget. I utgangspunktet ville jeg besøke så mange klasser som mulig, men på grunn av skolenes muligheter og min tidsramme var jeg heldig som fikk innpass på tre forskjellige skoler. Etter samtalen sendte jeg undervisningsopplegget og litt informasjon om hva det innebar å være med i forskningen. Tanken var at inspektørene kunne sende informasjonen til de lærerne det gjaldt. Videre tok jeg kontakt med faglærerne for å gi dem mer detaljer om undervisningsopplegget og for å avtale passende tidspunkt. Jeg inviterte lærerne til å komme med forslag på epost hvis de hadde forbedringer slik at det passet bedre til deres klasse (se Vedlegg 1). Jeg fikk ingen kommentar til den didaktiske planen jeg sendte dem (se Vedlegg 2). Da det nærmet seg gjennomføringen ble det første besøket avlyst, mens de to andre så frem til at jeg skulle komme innom. Totalt holdt jeg undervisning for 49 elever, og foruten meg selv var det en lærer til stede i hver av klassene.

I undervisningsopplegget inviterte jeg elevene sammen med læreren til å finne ut hva transparens er og hvordan kan transparente uttrykk skapes ved å bruke pastellkritt. Jeg valgte å ta utgangspunkt i denne delen av følgende kompetansemål etter 10.trinn i kunst- og håndverk: « [...] eksperimentere med ulike visuelle uttrykk i en skapende prosess» (Kunnskapsdepartementet, 2019). Jeg tolker begrepet *å eksperimentere* som å undersøke og utforske i materiell og teknikk. Fra den digitale støttefunksjonen til læreplanen i fagene kan det å utforske bety «å sanse, søke, oppdage, observere og granske» (Kunnskapsdepartementet, 2019). Det står også at å utforske handler om at elevene får beholde sin nysgjerrighet og undring gjennom å få eksperimentere og oppleve i faget.

Jeg valgte å bruke tegneaktivitet med tørrpastellkritt på papir fordi pastellkritt har flere egenskaper. Det er et anvendelig materiale, og er godt egnet til å teste ut ulike teknikker. Tørrpastellkritt er morsomt å jobbe med, siden vi kan få til ulike uttrykk avhengig av måten vi bruker krittet på. Av erfaring synes jeg det er spennende når jeg for eksempel bruker hendene til å gni krittet utover for å lage tynne lag med farger, som en florlett effekt. Som kortas til dette kan jeg tegne hardt og intenst, og selv om mange av pigmentene da vil

drysse, så vil mye av fargen bli igjen på arket. Fargepigmentene forandrer seg ut fra måten jeg bruker dem på. Jeg valgte å ikke bruke tegneblyanter med ungdommene, som kanskje hadde vært enda lettere tilgjengelig og kjent, fordi jeg har erfart at pastellkritt har et annet potensiale. Jeg antok at mange av elevene kjente til dette krittet og at det kunne gjøre at de ville være mer utprøvende. Ved ettertanke var dette et valg som fremhevet andre aspekter av oppgaven; målet med undervisningsopplegget var å utforske begrepet transparens. Og siden jeg gikk ut ifra at dette var et faglig nytt begrep for elevene, var det en fordel at teknikken var kjent. Det viste seg likevel at det ikke var alle elever som hadde tegnet med pastellkritt før, men store gatekritt hadde de fleste prøvd før.

I undervisningsopplegget unngikk jeg å forklare teknikker med pastellkritt for å oppnå det ønskede uttrykket. Jeg valgte å ikke vise eksempler på måten å ten elevene kunne holde krittet i ulike vinkler ut fra hvilke effekter og uttrykk krittet kan gi. Jeg viste dem heller ikke rubberteknikken, som mange av dem hadde kjennskap til fra barneskolen, der de brukte fettstifter for å få frem mønsteret på eksempelvis et blad. Om jeg vil bevare prinsippet med å la elevene utforske, måtte jeg gi dem muligheten til å gjøre akkurat det. Og ikke fortelle dem hva som er lurt eller ei. Blant tørrpastellkrittet la jeg også frem forskjellige typer papir og andre organiske elementer

Like før oppsummeringen av timen hadde jeg lagt opp til at elevene skulle notere på Post-it-lapper hva begrepet kan bety, hva de gjorde eller hvordan de fikk til noe som de tenkte var transparens. Helt til slutt inviterte jeg dem som ville til å vise sitt arbeid og eventuelt også fortelle noe om arbeidet deres. Post-it-lappene skulle hjelpe meg å huske elevenes opplevelse i analysen. Tanken var også dersom ingen av elevene hadde lyst å si noe, ville jeg spørre om jeg kunne lese opp noen av lappene. Dette sa jeg ikke høyt til elevene på forhånd.

Det innsamlede datamaterialet jeg fikk fra feltarbeidet var 36 Post-it-lapper, 33 arbeider med tørrpastellkritt på forskjellige typer papir og med forskjellige teknikker. Et av disse arbeidene var kun av papir. Noen elever skrev sammen som gruppe, andre skrev ikke i det hele tatt. Flere av bildene tegnet elevene sammen, og noen av disse gruppene lagde to til tre bilder. Derfor samstemmer ikke antall produkter med antall deltakere. I kapittel tre vil jeg beskrive elevenes tolkninger da vi snakket sammen på slutten av timene og deres

utsagn i form av Post-It-lapper. Beskrivelsene ble som små historier slik jeg kan huske det fra undervisningen. Jeg anstrenger meg for å beskrive så autentisk som mulig, uten å tolke opplevelsene. Likevel er det jeg har tatt med bare et utvalg av det jeg så, da det var dette som fanget min oppmerksomhet i samspillet med elevene. Jeg husker for eksempel ikke så mye av hva lærerne gjorde, da jeg var opptatt med det som skjedde i samspillet mellom elevene. Historiene er også valgt ut for å løfte opp de subjektive erfaringene til elevene og som kan få fram andre tolkninger eller eksempler. Dette kommer jeg til i neste delkapittel om teorien av metodevalget mitt.

2.2 Aksjonsforskning som autoetnografisk praksis

Som nevnt tidligere i innledningen har jeg erfart at det er utfordrende å lage elevoppgaver, for det innebærer mye usikkerhet for meg. Har jeg tatt hensyn til elevenes faglige progresjon? Hva vil jeg at eleven skal beherske etter oppgaveperioden? Hvilke kompetansemål oppfyller dette opplegget? Med denne usikkerheten har jeg et ønske om å bli bedre til å vise transparens i kunst- og håndverksoppgaver. For å gjennomføre dette valgte jeg *aksjonsforskning* som metode og *autoetnografisk tilnærming* som metodologi.

Boken til Ulvik, Riese og Roness *Å forske på egen praksis* (2022), er et bidrag til praksisnær forskning gjennom aksjonsforskning. Marit Ulvik skriver at denne type forskning kan spenne fra individuelle studier som er tett knyttet til utvikling og forbedring av egen praksis, til større felles prosjekter der hele skolen er involvert med samarbeid fra eksterne forskere og lærere fra praksisfeltet (Ulvik et al., 2022, s. 39). Jeg har valgt den individuelle formen av aksjonsforskning i min oppgave fordi jeg ønsker et design på forskningen som belyser min egen praksis som lærer, der fokuset er å bli bedre og utvikle mine undervisningsmetoder. Mine erfaringer som lærer hjelper meg til å se hva jeg bør jobbe med, dermed definerer jeg selv hva jeg vil utvikle. Jeg har også ansvar for min profesjonelle utvikling og fungerer da også som forsker i arbeidet. Gjennom aksjonsforskning kan jeg ta tak i det jeg allerede kjenner til som lærer; jeg planlegger, gjennomfører, reflekterer og evaluerer utfra mine planer. Aksjonsforskning beskriver det jeg allerede gjør. Forskjellen er at aksjonsforskningen er mer systematisk i behandling av informasjonen jeg samler inn, den krever mer selvrefleksjon om mine metoder og arbeidet skal nå et videre publikum (Ulvik et al., 2022, s. 108; Zeni, 1998, s. 10-11). Målet med aksjonsforskning er å forandre eller utvikle den

eksisterende praksisen; i mitt tilfelle er mitt arbeid med elevoppgaven og min forståelse av å vise transparens i fokus i min undersøkelse.

Aksjonsforskningsprosessen kan være et mangfold av metoder med både har fordeler og ulemper i seg. Dag Roness (Ulvik et al., 2022, s. 91) anbefaler å velge den metoden som egner seg best til å oppnå hensikten med oppgaven, uten at det blir for komplisert og tidskrevende, noe som noen ganger kan føre til unyttig eller overfladisk informasjon. Han mener at det å kombinere kvalitative og kvantitative metoder kan være en god løsning for å få gode resultater. I min oppgave inviterte jeg elevene til å utforske begrepet transparens gjennom skapende arbeid, og vi avsluttet timen med en presentasjon av elevenes arbeid. I denne delen av opplegget ønsket jeg å høre elevenes refleksjon over hva transparens kan være. Dermed vurderte jeg at kvalitative innsamlingsmetoder var egnet til å fremme tankene som kan være hensiktsmessige i mitt arbeid for å svare på problemstillingen. Ved hjelp av systematisk sortering av hendelser og tanker, og et kritisk blikk på erfaringene, skaper man et rom for å jobbe med refleksjon (Ulvik et al., 2022, s. 93).

Ved å anvende aksjonsforskning som forskningsmetode vil erfaringene jeg får bli systematisert, reflektert og evaluert. På denne måten kan forskningsmetoden bidra til å utvikle mine undervisningsmetoder. Dette arbeidet kan knyttes til forventninger om å være den forskende lærer. Samtidig kan det også knyttes til de to kompetansemålene jeg undersøkte med elevene i metodedelen. Ved å jobbe utforskende med aksjonsforskning knytter jeg meg også nærmere utforskebegrepet som gjeldende læreplan holder høyt.

Hanne Riese i samme overnevnte bok (Ulvik et al., 2022, s. 82) argumenterer for at autoetnografi kan berike aksjonsforskningen. Autoetnografi er en forskningsmetode innenfor kvalitativ forskning som springer ut av etnografien. Det er en tilnærming der forskeren er deltakende i sine undersøker og beskriver sin egen kulturelle opplevelse eller deltakelse i en bestemt gruppe eller kontekst. Forskeren må dermed forholde seg aktivt og reflekterende til sitt eget bidrag av personlige erfaringer, perspektiver og fortellinger. Samtidig som forskeren må være bevisst sin forforståelse (Ulvik et al., 2022, s. 66).

I autoetnografien ligger det potensialer for å trøble, utfordre og berøre. Jeg har valgt å bruke denne metodologien for å få frem de subjektive erfaringene som ofte skjer i et klasserom og i en undervisningssituasjon. Disse subjektive erfaringene er ifølge autoetnografisk metodologi helt legitime som kunnskap, fordi vi kan trekke det til et høyere nivå som går ut over det subjektet har opplevd (Karlsson et al., 2021, s. 20). Det er i disse historiene, fortalt gjennom de subjektive erfaringene, vi kan bli forstyrret i våre vante tankeganger, eller beveget i historienes innhold. Vi kan i møte med ulike historier ønske å ha en ramme for å forstå og kategorisere, slik at vi kan trekke ut et svar eller et konkret resultat. Samtidig kan det være spennende at en historie kan åpne opp for flere tolkninger (Karlsson et al., 2021, s. 21).

2.3 Materiell-kollektiv praksis som utgangspunkt for praksis-drevet kunstnerisk arbeid

I mitt skapende arbeid og i undervisningen som jeg la opp med elevene, hadde jeg inspirasjon av Monicas Klunglands metodologiske teorier. Klungland, som er førsteamanuensis på institutt for visuelle og sceniske fag på UiA, er interessert i fagdidaktiske problemstillinger og forsker på en utvidet forståelse av potensialet til kunst- og håndverksfaget. Gjennom hennes doktorgradsavhandling (Klungland, 2021) bidro hun med en ny tilnærming til fagfeltet: den pedagogiske strategien *materiell-kollektiv praksis*. Med denne strategien argumenterer Klungland for en bestemt forståelse av det materielle og det kollektive (2022, s. 98) i kunst- og håndverkspraksisen. Hun brukte Karen Barads vitenskapsteori om *agentisk realisme* som utgangspunkt for forståelsen av at "den materielle verden er medskaper av både mennesket og den menneskelige virkelighet" (Klungland, 2022, s. 99). Hun diskutere også hvordan *materiell-kollektiv praksis* bidrar til å flytte fokus fra testing og måling av elevenes kunnskaper. Og at vi som lærere skal jobbe mer med en utdanning for fremtiden der elevene får erfaringer med felles skapende arbeid som gjør at de "handler etisk og estetisk ansvarlig" (Klungland, 2022, s. 114).

Jeg ser sammenhengen mellom Klunglands arbeid og det professor Liv Merete Nielsen sier om arbeid med materialer og teknikker. Nielsen mener at vi har trent på å snakke sammen om hva vi gjør, hva som fungerer og hva det kan bli av det vi lager. Samtidig er vi åpne for at det kan bli noe annerledes; for når vi jobber sammen, med andre eller med materialer, så

kan samarbeidet danne en ny vending som vi kanskje ikke forutså (Nielsen, 2019, s. 124). Dette tolker jeg som det Klungland også argumentere for.

Jeg utvider dette fellesskapet som Klungland snakker om når vi som lærere tilrettelegger for at elevene får erfaring med skapende arbeid, når jeg i eksamensvisningen inviterer andre til å delta ved å bidra til min installasjon med sine tegninger. Det er en åpen invitasjon til tolkning av transparens, men invitasjonen er også begrensede ved at det kun er pastellkritt og runde rispapir tilgjengelig. Det gjenstår å se om hvordan besøkende vil ta imot denne invitasjonen. Jeg ser denne invitasjonen som en forlengelse av elevenes arbeid i klasserommet, mine tolkninger i dette skapende arbeidet, og videre hos dem som vil være med i utforskningen.

2.3.1 Eget skapende arbeid som praksisdrevet forskning

Veving har interessert meg helt siden jeg ble kjent med dette håndverket i studiet. Jeg har et ønske om å beherske håndverket, men føler at det ikke hører til min tradisjon, kulturelle bakgrunn og det jeg har av vietnamesisk arv. Likevel ser jeg et mønster av veving og fletting i mye av det jeg omgir meg med. Tekstil som vi går med er vevde tråder, rispapiret som vi lager sommerruller av har mønster av vevd bambus. Med min gjentakende interesse for gjennomskinnelighet, lys og arbeid med ulike materialer vil jeg teste ut Frida Hansens transparens teknikk med andre materialer enn de hun brukte.

Ifølge Østern og kollegene har det innen kunstfaget vært et savn i forskningsmetoder, der de vitenskapelige kvantitative og kvalitative metoder er kjente begreper, men som ikke er tilstrekkelige i kunstfaglige praksiser (Østern et al., 2021, s. 5). I performativ forskning er praksis en viktig del, da sanselig erfaringer og inntrykk har betydning for videre arbeid, slik overnevnte forfattere formulerer her:

«It also liberates the researcher and ensures that it is acceptable, desirable and required to be embodied and affected, and that, as a researcher, one must not try to peel off sensory ways of communicating, understanding and engaging with a research phenomenon, or try to apply meaning-making articulations to written language only.» (Østern et al., 2021, s. 14)

I mitt pågående estetisk-skapende arbeid har jeg brukt praksisdrevet forskning gjennom arbeid med tørrpastellkritt på rispapir. Ifølge Monica Klungland har praktiskdrevet forskning utviklet seg som en strategi, og kan plasseres innenfor paradigmet performativ forskning (Haseman, 2006, s. 102; Klungland, 2022). Hun skriver videre at performative forskere bruker metoder fra etnografi, i mitt tilfelle autoetnografi, men istedenfor å observere og studere en praksis, så blir praksisen forstått som selve forskningsmetoden. I denne oppgaven lar jeg mine opplevelser fra undervisningene lede meg til nye møter i det skapende arbeidet. Jeg startet med å være åpen for nye måter å tolke begrepet transparens på og utforsker hva det gir av forståelser og estetiske uttrykk. Jeg er usikker på resultatet, men jeg var åpen og strebet etter å finne en legitim måte å forske på. Slik jeg tolker praksisen i performative forskning, er jeg i fasen «knowing is always-in-becoming»:

«Within a performative research paradigm, learning/be(com)ing/knowing is always in-becoming – as is the performative paradigm itself» (Østern et al., 2021, s. 1)

Jeg utvikler min forståelse ved å være åpen for affekter i møte med et fenomen. Å jobbe med rispapir og pastellkritt kan noen ganger føre til frustrasjon, eksempelvis når jeg har fått til noe spennende og rispapiret knekker i biter. Eller som da jeg prøvde å presse friske blomster i rispapir og glemte hvordan mugg kan oppstå. Det er mye som skjer på veien til kunnskap – og det er det sentrale i performativ forskning – vi starter opp og vi fortsetter med å finne ut. Det at det var frustrerende å arbeide med et materiale som er så skjørt som tørrpastellkritt og rispapir, var avgjørende for meg å forstå at ikke alt arbeid må gis en betydning der og da, og at nyttigverdien ikke alltid er der med det samme. Jeg må tillate meg å være i den utforskende prosessen og være i tolkningsrommet som jeg skapte for elevene, og ikke nødvendigvis skape et produkt med en gang. Jeg forstår «knowing is always-in-becoming» som å gi slipp på kontrollen for å være åpen for noe mer (Østern et al., 2021). Jeg erfarte også denne uvante måten å nærme meg læring på tidligere da jeg deltok på kurset *Encounters through Art, Ethnography and Pedagogy* og skrev eksamensoppgaven som heter «Memories from the Net-Work» (Huynh, 2021). Jeg erfarte at følelsen av effektivitet, og det å ikke vite helt hva jeg kunne få til med disse materialene, sto i veien for at jeg kunne å la ting skje og gi rom for utforskning. Kanskje ser jeg «nytteverdien» i dette senere, i en annen situasjon?

2.4 Etiske vurderinger

I forkant av feltarbeidet, meldte jeg prosjektet til SIKT og fulgte deres retningslinjer. Jeg sendte ut informasjonsskriv (se Vedlegg 3) til elevenes lærere for å gi dem en innføring i forskningsprosjektet og gjennomføringen, samt opplyse om hvilke data som samles inn og om at det er frivillig å delta. De formelle kravene ble fulgt (se Vedlegg 4), men det var flere etiske valg som måtte tas, da arbeid med transparens skaper ulike etiske dilemma. Når jeg tenker mine handlinger eller intensjoner er transparente, er det ovenfor hvem? Meg selv eller ovenfor elevene?

Den første etiske problemstillingen var om meg som forsker og lærer. Jeg inviterte elevene inn på et ukjent opplegg, og i tillegg er jeg en ukjent person for elevene. Elevene visste kun at jeg skulle komme, og at temaet var *transparens*. De visste ikke hvordan jeg var som person og heller ikke hvordan jeg fungerte som lærer. Disse faktorene kunne skape en usikkerhet for dem. Jeg var transparent overfor meg selv; jeg var tydelig i mine intensjoner om dette prosjektet og jeg hadde oversikt over hva som skulle gjøres i undervisningen, mens elevene måtte være de som var åpne og velvillige til det som skulle skje.

Jeg tenkte at den åpne invitasjonen var et godt utgangspunkt for at elevene skulle få et rom til å være utforskende og jobbe skapende. Men ved nærmere ettertanke kan det, for noen elever, tenkes at de blir usikre på hva jeg vil at de skal gjøre, eller på hvordan de blir vurdert. Samtidig var jeg usikker på hvordan jeg får til å vise transparens i min egen lærerrolle. Er jeg bevisst på hva jeg egentlig ber elevene om? Hva forstår jeg selv av begrepet og hvor mye av det skal jeg presentere til elevene? Jeg har jo ikke lagt opp undervisning uten vurderingsprodukter som dette før, skal jeg si dette til elevene? Det kan også tenkes at de har et behov for å forstå oppgaven enda tydeligere enn hva jeg klarer å se for meg. Kanskje har de ikke gode erfaringer med å gjøre noe uten å vite hva resultatet skal bli, og dette skaper usikkerhet. I artikkelen «Art as Encounter» refererer Anke Coumans (2017, s. 3) til Hannah Arendts (1906-1975) bok *The Human Condition* (1958), hvor Arendt snakket om at det å forvandle tilskuere til deltakere krever mer av deltakerne. De må tørre å bli med i en handling, og dette kan være vanskelig fordi det skaper usikkerhet, selv om deltakelse er en menneskelig aktivitet (Coumans, 2017, s. 3; Huynh, 2021). Dermed krever en åpen invitasjon min veiledning, der jeg er tydelig med mine intensjoner og er åpen for spørsmål som

elevene måtte komme med. Samtidig kan det også hende at noen elever ville synes det er positivt med en annen lærer slik at de kan frigjøre seg mer i arbeidet.

En annen etisk problemstilling som er relevant å vurdere er hvor mye innsikt i elevene sin forståelse av begrepet jeg som forsker egentlig vil få. Siden min forskning tar for seg elevenes perspektiver og forståelse av hva begrepet *transparens* er, så må dette vurderes. Hva vil ønske jeg å få innblikk i, er dette greit for elevene, og hvordan kan jeg få innblikk i dette uten å invadere elevenes tolkninger og uten å ha noen relasjon til dem? I arbeidet med oppgaven innså jeg at jeg ikke tok høyde for hvordan elevene ville oppleve å måtte jobbe med transparens. Jeg vurderte ikke om dette temaet kunne fordre noen vanskelige følelser hos dem.

Jeg tror det også finnes andre aspekter av etiske vurderinger jeg ikke har tenkt på, samtidig er hver undervisningssituasjon forskjellig, og dermed kan andre etiske dilemmaer oppstå underveis uten at læreren ikke har tenkt på eller planlagt for disse. Dette kommer jeg tilbake til i delkapittel 5.2.

Kapittel 3 – Utforskningen av transparens

I dette kapitlet inviterer jeg leseren inn i klasserommene der feltarbeidet foregikk gjennom mine feltnotater i 3.1. Videre blir elevenes arbeid og opplevelser skrevet inn som småhistorier, og jeg gjengir historiene så godt jeg kan utfra hukommelsen. Det kan hende jeg har husket feil eller ikke fått med meg alle utsagnene ordrett. Jeg er også bevisst på at mine tolkninger er påvirket av mine tidligere erfaringer og opplevelser, og ikke minst min oppmerksomhet. Slik tenker jeg at elevene også gjorde da vi jobbet sammen i klasserommet. Noen elever kjenner allerede til begrepet *transparens* og har en forhåndsforståelse av ordet. Presentasjonen av empirien vil være notater fra Post-it lappene fra elevene (se Vedlegg 5). De vil jeg sette i kursiv og med innrykk. De opplevelsene jeg skriver ut gjennom mine opplevelser og bilder vil være som små fortellinger som kan minne om praksisfortellinger.

3.1 Undervisningen starter

Videre i de to neste delkapitlene vil jeg dele noen av mine feltnotater fra mine besøk. De beskriver hvordan jeg opplevde oppstarten av undervisningsopplegget.

2.5.1 Det første besøket

Jeg fikk besøke en klasse på åttendetrinn da de skulle ha dobbelttime i valgfag i kunst og design på slutten av dagen. Elevene var fra forskjellige klasser på trinnet, og det 25 elever og en lærer til stede. Undervisningen var i den delen av verkstedet der det var arbeidspulter. I denne klassen skrev jeg dette i feltnotatet etter timen:

«Elevene var i gang med undervisning da jeg kom inn i tegnesalen. Timen var ikke helt ferdig. Noen kikket og virka undrende på hvem jeg var, men spurte ikke. Læreren ba elevene rydde for å ta friminutt. Noen begynte å tøyse mens de ryddet, jeg sa til dem at det ikke så ut som rydding. De flirte og virket som de synes det var gøy at de fikk min oppmerksomhet. Jeg kom i snakk med den ene eleven. Eleven spurte om jeg liker å være lærer, jeg sa at det gjør jeg, men at nå var jeg student. Videre fikk jeg vite at en av foreldrene også er lærer på en annen skole. Jeg følte meg velkommen bare ved at eleven var så oppmerksom med spørsmålet sitt.

Bordene var organisert på rad og rekke. På et av to runde bord plasserte jeg pastellkritt, noen grankvister og bark, noen hvite heklede brikker kranset kanten av bordet. På det andre bordet satte jeg frem store A2 silkepapir i mørkeblått og brunt, en annen type papir som minner om matpapir, litt grovere papir i hvit og svart som passer til pastellkritt, stor rull med papir som brukes til å trykke avis.

Jeg skrev transparens på et ark som har samme kvalitet som matpakkepapir. Dette for at elevene skal se hvilket begrep jeg ville snakke med dem om, og fordi jeg gikk utfra at det var et ukjent begrep for dem. Jeg forklarte at ordet betyr gjennomkjennelig og gjennomsiktig, at det er noe som vi kan se gjennom. Vinduer er ofte helt gjennomsiktige, mens dette papiret som jeg holder i hånden er translusente. Det betyr at vi kan kanskje se noe skygger eller konturene av noe eller noen, men ikke detaljene. Videre sa jeg at vi også bruker begrepet transparens når vi snakker om måten vi er mot hverandre; om vi er åpne og tydelige på hva det er vi tenker og sier. Og det er dette masteroppgaven min handler om, og det ville vært fint om elevene kunne være med å bidra til å finne ut mer om dette.

Det kom ingen spørsmål fra elevene der og da, så vi satte i gang. Elevene dannet selv grupper på to, tre, fire og seks. Noen kom fort i gang med å foreslå hva gruppen skulle tegne,

mens andre kikket litt på materialene. Andre igjen var opptatt med noe annet som jeg ikke la så godt merke til. Elevene valgte samme type papir som jeg brukte til å skrive på. En gruppe begynte først med det gjennomsiktige papiret, men brukte et annen type papir etter hvert.»

2.5.2 Det andre besøket

Det andre besøket var i første og andre time i en klasse på tiendetrinn, og jeg var i deres samfunnsfagstime. Det var totalt 24 elever og en lærer. Jeg gjennomgikk samme undervisningsopplegg som forrige gang, men med noen justeringer i introduksjonen. Dette skrev jeg i feltnotatet etter timen:

«Klokken var 8:20, timen starter 8:30 og jeg var sent ute. Dette var ikke helt planlagt, men jeg er ved godt mot. Jeg gikk mot lærerværelset for jeg kjenner godt til bygget, og ble glad da jeg traff på en kjent lærer som kunne gå inn på lærerværelset for å finne læreren jeg hadde kontaktet. Vel oppe i klasserommet var pultene fint plassert på symmetriske rader og rekker. Her hadde det blitt vasket og gjort klar til undervisning. Det hviler en slags ro over rommet. Denne følelsen får jeg ofte når jeg er i danderte rom. Jeg kunne kjenne at nå kommer jeg til å ødelegge denne orden og stillheten eller roligheten som disse pultene representerer.

Heldigvis var læreren positiv da jeg sa at jeg må nok ha det annerledes og det blir nok mer kaotisk.

Elevene som kom først hjalp til for å rigge i stand, de var forberedt på besøket. Noen andre fikk mer sjokkert uttrykk da de kom inn og så at vi var i gang med omplasseringen, og at klasserommet ikke var sånt som de forventet. Vi lagde forskjellige grupper med pultene; to grupper med fire, og to grupper med åtte.

Jeg forklarte elevene at målet med denne timen var å få hjelp til å tolke og finne betydningen av transparens og transparente uttrykk. Jeg forklarte at vi har ting som er transparente, for eksempel: papir kan være transparente ved at vi kan se mer eller mindre gjennom det. Jo tykkere jo mindre ser vi. Tekstil kan være transparente, og til og med porselen kan være transparente. Vi som personer kan være transparente i våre handlinger.

Jeg kunne ikke huske om det kom noen spørsmål, men elevene bare gikk i gang. Det var kjempekult at den ene gruppen på fire jenter holdt hverandre på skuldrene som for å oppmuntre hverandre opp til kamp, og de sa noe som minte om «Nå skal vi være transparente sammen!».

3.1 Det er gøy

Da jeg leste lappene som elevene skrev i slutten av undervisningstimen la jeg merke til at flere elever hadde brukt ordet «gøy». Dette overrasket meg, for jeg hadde ikke spurt dem om å skrive hva de synes om timen. Her kommer det tydelig frem for meg at jeg trodde jeg var tydelig i min «bestilling» da jeg ba om de kunne skrive hva de tenkte er transparens og hva som er transparente uttrykk, i tillegg ba jeg dem om å skrive hva de gjorde. Grunnen til dette var å sette elevene på sporet av hva jeg prøvde på i denne timen, men også for å samle tanker om et faglig tema som jeg tenkte var et trygt utgangspunkt for meg som ikke kjente elevene så godt, og da ville også et faglig didaktisk opplegg være et godt utgangspunkt.

En elev skrev:

*«Vi hadde ikke så mye baktanke i det vi gjorde,
men det meste av det kan tolkes som transparent.
Transparang betyr ikke for den slags skyld gjennomiktig. Det var gøy.»*

Det kom inn flere lapper med lignende kommentarer. En elev skrev dette:

*«Vi tegnet hva vi ville på arket og vi hadde det veldig gøy.
Vi fikk mange tegninger til slutt.»*

*«Vi var mange som tegnet, det var kjempegøy!
Håper jeg får gjøre dette flere ganger!»*

Figur 2. Elevene jobber sammen: «Vi var mange som tegnet, det var kjempegøy!»

Dette utsagnet skrev en elev som satt i en gruppe på seks. Denne gruppen hadde mange ideer og bildet ble til mens de tegnet. Etter stund var det en som stemte i en liten strofe fra en sang og de andre sang med. Jeg ble oppmerksom på dette fordi det skapte så fin stemning i gruppen.

3.2 Teknikk

Mange av lappene beskriver hva elevene gjorde, og siden det også var min bestilling for den økten hjalp disse lappene meg å se deres formuleringer på arbeidet. Jeg har samlet disse under teknik. På flere av lappene sto det «sterke farger», «skygge» ...

*«Jeg tegnet med sterke og fargerike farger,
slik at man kunne se fargene gjennom papiret.»*

Noen andre eksperimenterte med måten krittet ble tegnet med. Her er en liten fortelling skrevet ut fra hvordan jeg husker hendelsen: To elever tegnet et bilde med grønt gress på den ene langsiden av arket og et tre som sto litt til venstre i bildet. Da de skulle jobbe med himmelen sa den ene at de kunne lage solnedgang, ideen ble godt tatt imot. «Vi må ha flere farger!» sa ideutvikleren, og den andre fulgte opp med en gul farge oppå den allerede blå himmelen. «Hvis du tegner sånn,» sier den ene og viser at hen holder pastellkrittet liggende, «så får du mer farger på en gang». «Ja, men det blir jo ikke så jevnt», svarte den andre noe nølende. «Vi bare bruker fingeren!», sa den første og gnidde krittet med en finger. Den andre fulgte opp ideen og prøvde først med en finger, men så, som om det gikk opp et lys for eleven og jeg hørte: «Det går jo mye fortere med hele hånden!» Jeg snudde meg og så hvordan eleven bevegde hendene rundt på arket og fargene ble blandet i hverandre. Elevene så ut som de hadde det gøy, og de ville vise meg hendene sine.

Figur 3. Elevene jobber sammen: «Det går jo mye fortere med hele hånden!»

En annen elev var mer spesifikt i sine beskrivelser:

«mine tanker: jeg tenker at oppgaven kan tolkes forskjellig. Jeg prøvde å se hvordan fargen på arket og krittet minst mulig fikk fargen på arket til å skinne gjennom. I tillegg til hvor god en farge var oppå en annen.»

En annen gruppe hadde funnet denne måten å løse oppgaven på:

«Transparang

Jeg fant et bilde på ipaden og tegnet over.

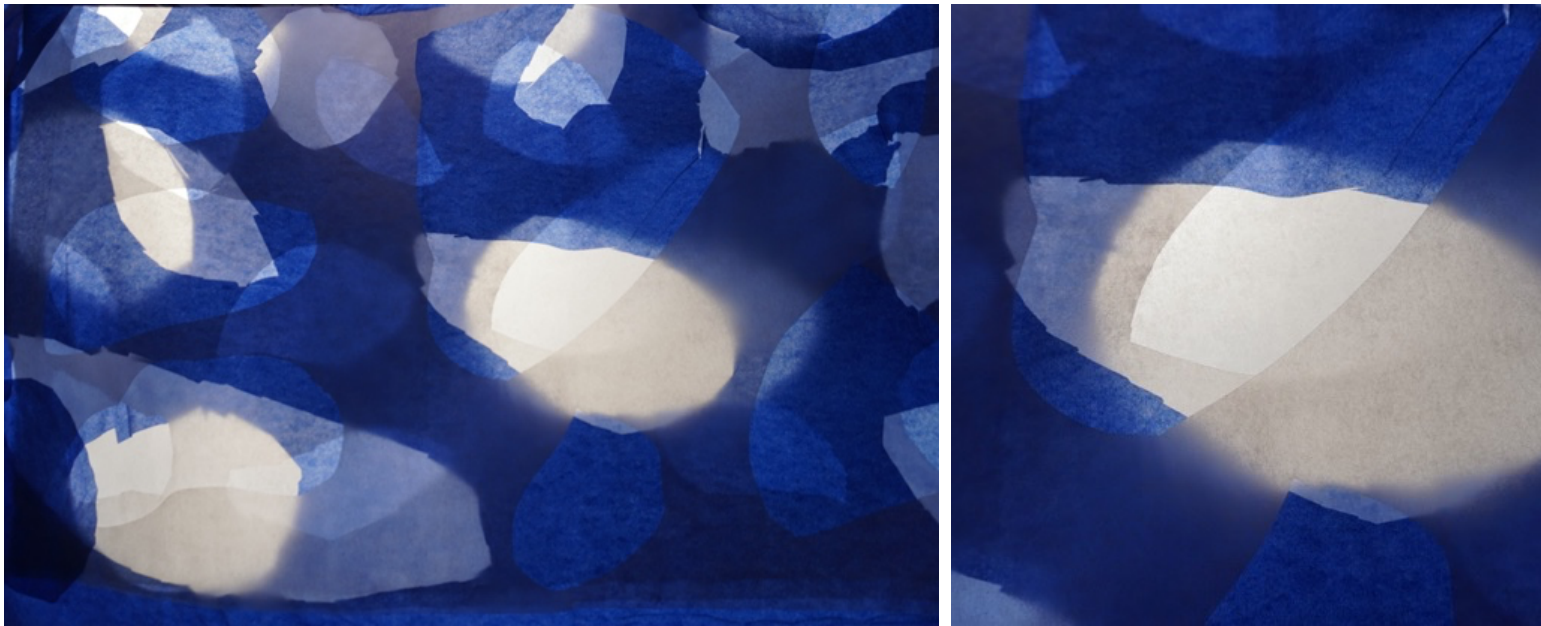
Jeg lagde Ole Brumm og Tigergutten.

Det var gøy.»

Figur 4. Elevarbeid med Ipad som lysbord

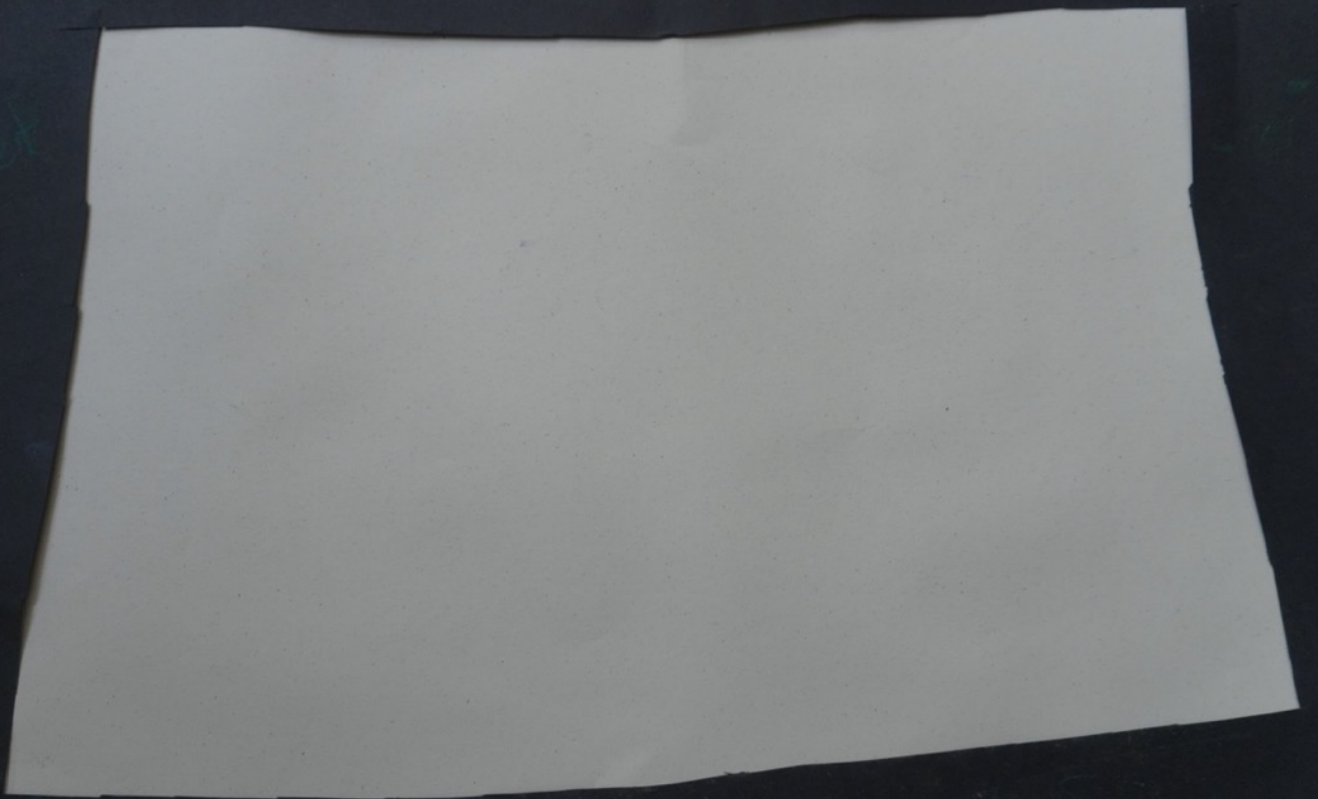
En annen elev fortalte at tanken var å legge arkene oppå hverandre for å kunne lage et lysbilde med flere lag og at arkene likevel skulle kunne skinne gjennom, men hen visste ikke helt hva det skulle bli. Hen gikk i gang med blått silkepapir og det lyse translucente papiret. Eleven klippet ut små avrunde former på tilfeldige plasser på arket. Dette gjorde hen på begge typer ark. Da jeg kom bort og spurte om hen trengte ekstra hjelp med klippingen sa hen: «Nei, neida, det er lettere å lage selv for jeg vet ikke helt hva det blir ennå.» Videre limte hen disse arkene oppå hverandre, lag-på-lag. Da vi snakket sammen i fellesskap fortalte hen at: «Tanken var å ha ekte lys i bakgrunnen for å vise tydelig fram nyansene i lag-på-lag-arbeidet.» Eleven forklarte videre at når en person er transparent, «så er lyset liksom sannheten» eller det som er best, altså det man vil fram til, men noen ganger så kan det være at alt ikke kommer tydelig fram og at papirlagene som er dekker over er det vi skjuler. Noen ganger er det tydelig og andre ganger ikke.»

Figur 5. Elevarbeid i full størrelse og utsnitt, «... er lyset liksom sannheten eller det som er best...»

3.3 Forslag til tolkning

En elev valgte et svart ark, klippet ut et rektangel i midten slik at hen beholdt det som var igjen og som dannet en ramm. Etterpå skrev eleven på rammen: «åpenhet», «kjærlighet», «stå sammen». På slutten av timen fortalte eleven at hen tolket disse ordene som at vi må ha åpenhet med hverandre for at det skal være kjærlighet, da er vi transparente med hverandre og kan stå sammen.

Figur 6. Elevarbeid: Åpenhet, kjærlighet og stå sammen

En annen elev hadde skrevet dette:

*«på ark har jeg tegnet med ingen tanker.
jeg syns transparent i folk er instinkt.»*

Og eleven lagde dette bildet:

Figur 7. Elevarbeid: «jeg syns transparent i folk er instinkt.»

En elev hadde en annen tolkningen og tegnet dette bildet:

Figur 8. Elevarbeid: «jeg tenker øynene er transparent fordi det viser mye uten at man sier i fra.»

3.4 Min egen usikkerhet

Senere i timen spurten eleven som lagde den svarte rammen meg:

«Hvordan skal du klarer dette? Hva skal du med alle disse tegningene?», sa hen med blikket henslengt utover klasserommet der flere elever var i gang med arbeidet. Noen jobbet ved bordene og andre satt på gulvet. Jeg husker at jeg var overrasket over spørsmålet og ble også nysgjerrig på om hen så på det som en uangripelig oppgave eller hva som ligger bak spørsmålet. I mitt stille sinn var jeg ganske enig i at det kom til å bli litt av en oppgave å få til denne masteren. «Hm, jeg vet ikke helt ennå, men det er jo interessant å se hva dere tolker og tenker når vi nå jobber med dette begrepet. Jeg har noen tolkninger som jeg har lest om, men jeg tror det er åpent for mer å finne ut.» «Er det også litt psykologi også, da?» Jeg ble usikker, men smilte og svarte: «Nei, det hadde jeg ikke tenkte på, men hva mente du?» «Jo, du vil jo vite hva vi tenker og sånn og alle disse tegningene.»

Kapittel 4 – Teori

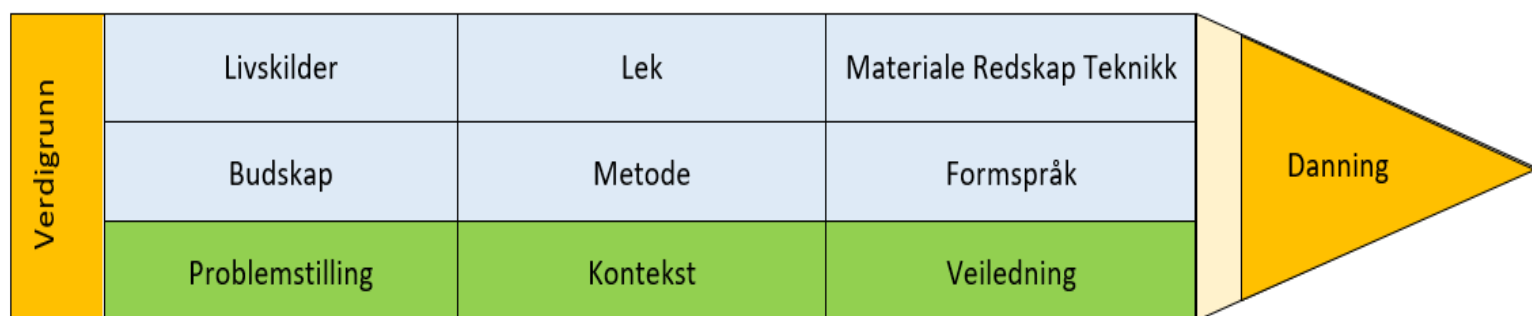
Fokuset i denne oppgaven er å utforske hvordan jeg som lærer kan vise transparens i mine kunst- og håndverksoppgaver. Derfor har jeg valgt teorien om hva den gode oppgaven kan

være, og hvilke danningsmuligheter en god oppgave kan gi. Jeg vil også se på mulighetene undervisningens estetiske dimensjon gir, samtidig som jeg utforsker usikkerhetens pedagogikk.

4.1 Den gode oppgave

Elevenes praktiske og estetiske arbeidsoppgave er et viktig arbeid som lærere bruker mye tid på. Eva Lutnæs analyserte i sin artikkel «Faglige forventninger i grunnskolefaget Kunst og håndverk» (2019) 111 oppgavetekster fra ungdomskoler i hele Norge. Hun fant ut at kunst- og håndverkslærerne var mer opptatte av elevenes skapende arbeid enn av det verbale, og dette gjelder på tvers av de skolene som var med i forskningen. Lutnæs delte sin analyse i fire perspektiver. Der *Perspektiv 1, Flid og ferdighet gjennom reproduksjon* og *Perspektiv 2, Formalestetisk oppdragelse* er ledende i lærernes formuleringer av forventninger til elevenes læring i kunst og håndverk (Lutnæs, 2019, s. 60). Mens *Perspektiv 4, Kritisk og medskapende samfunnsaktør* er totalt nedprioritert, noe hun mener kunne løfte faget selv om verkstedarbeid er omdreiningspunktet. Slik at faget også kan ta opp samfunnsrelevante problemstillinger og øve elevene opp til kritisk refleksjon i valg av materialer og tema i arbeidsoppgavene. Videre viser hun til lærernes språklige vurderingsformuleringer som en utfordring som bør ta tak i. Hun ser et behov for kollektivt utviklingsarbeid for å styrke og «muliggjøre kritisk refleksjon både *gjennom* og *om* skapende praksiser» (Lutnæs, 2019, s. 60).

I kunst og håndverk finnes det også lite utvalg av lærebøker som lærerne kan få støtte i, for å følge fagets progresjon. Lærerne må selv lage egne undervisningsopplegg, og dermed farger deres kompetanse i faget kvaliteten på undervisningen. Dette har høgskolelektor ved NLA Høgskolen, Anne Guro Schmidt Antun, savnet. I sin artikkel «Fagdidaktisk modell; – bidrag til «den gode oppgaven»?» foreslo hun modellen Tegneblyanten (fig. ...) som en fagdidaktisk modell for planlegging av arbeidsoppgaver i kunst og håndverk (Antun, 2022, s. 53).

Figur 9. Tegneblyanten – fagdidaktisk modell for den praktiske og estetiske arbeidsoppgaven (Antun, 2022, s. 53)

Antun tok utgangspunkt i Malcolm Ross sin modell for undervisning i kunstfagene, verdigrunnet i Fagfornyelsen (LK20), samt danningsteorien til Wolfgang Klafki (1927-2016). Hun delte modellen i tre nivåer med sine didaktiske kategorier, og nivåene er markert i grupper med bestemte farger. Jeg begrenser omfanget av dette delkapittelet ved å fokusere på Antuns bidrag.

De oransjefeltene med kategoriene verdigrunn og danning danner det grunnleggende undervisningen hviler på, og er knyttet til Klafkis danningsteori. Antun bruker Klafkis

De tre didaktiske kategoriene i grønn farge; *problemstilling*, *kontekst* og *veiledning* danner kategoriene for lærernes handlingsansvar i planleggingen og gjennomføringen. Ifølge Antun er lærerens arbeid å avgrense og skape rammer som kan realisere læreplanens mål. Denne avgrensningen formulerer hun som problemstilling, og den skal være i en kontekst som gir mening for elevene i det faglige arbeidet. Hun skriver videre at læreren skal bruke veiledning som undervisningsform og undervisevurdering for å støtte elevene i faglig utvikling. Dermed kan danningen skje i elevene når læreren er til stede og gjennomfører undervisningen. Da jeg lagde undervisningsopplegget var tanken at prosessen skulle være i fokus. Elevene skulle jobbe med å «utvikle nysgjerrighet, kreativitet, mot, skaperglede, utholdenhet og evne til å løse problemer» (Kunnskapsdepartementet, 2019), da dette berører det kjerneelementet *kunst- og designprosesser*, slik som Antun redegjør for i sin artikkel (2022, s. 51).

De seks resterende kategoriene som danner arbeidsoppgavens faginnhold, markert i blått, er *livskilder, lek, materialer-redskap-teknikk, budskap, metode, og formspråk*. Disse samsvarer med lærerplanens kjerneelementer, samtidig spesifiserer Antun at hun har valgt å erstatte kunst og formkultur med livskilder. Videre definerer hun livskilder som det handlingsrommet som elevene kan hente inspirasjon fra, altså i fra kunst og formkultur, sitt eget liv, deres livssyn eller fra naturen. Hun legger til livssyn (Antun, 2022, s. 52) fordi hun synes at det manglet i læreplanen i kunst og håndverk og i Ross sin modell for undervisningen i kunstoffag (Antun, 2022, s. 47-48).

Modellen *Tegneblyanten* er Antuns bidrag til kunst- og håndverksfagdidaktikk. I modellen får lærerne de didaktiske kategoriene og det handlingsrommet de trenger for å planlegge «den gode oppgaven». Antun mener at «den gode oppgaven» ikke har en bestemt oppskrift, og at den enkelte lærer bør ha verktøy som hjelper dem i sin planlegging og gjennomføring av arbeidsoppgaver (2022, s. 56). Hun legger vekt på lærerens verdigrunnlag og elevenes dannelsespotensial som rammer for fagdidaktikkens og utdannelsens hovedmål. Ifølge Antun er den gode oppgavens innhold forankret i læreplanens overordnede mål, og ivaretar i så måte det fagspesifikke perspektivet. Innholdet i oppgaven gir handlingsrom for elevene, slik at det kan tilpasses etter interessefelt, vanskelighetsgrad og kompleksitet (Antun, 2022, s. 46). Hun presiserer videre at vi likevel ikke kan ta det for gitt at en god oppgave vil fungere like godt i alle klasser. Utfall kan variere fra klasse til klasse og fra lærer til lærer. På denne måten beskriver den gode oppgave en norm for hva en god oppgave er.

4.2 Undervisningens estetiske dimensjon

Ilmi Willbergh mener at all form for undervisning har en estetisk side, i hvert fall hvis vi forstår undervisning som kommunikasjonen mellom elevene og lærerne når de tolker et faglig tema ved hjelp av sanselige uttrykk som ord eller begrep, kroppsspråk eller en gjenstand (Willbergh, 2019, s. 226). Undervisningens estetiske dimensjon bidrar til å beholde det frie tolkningsrommet mellom undervisningens innhold og den betydning dette innholdet har for eleven. Willbergh knytter dette til elevenes opplevelse «som om» faginnholdet taler til dem personlig og om det angår deres liv (Willbergh, 2019, s. 225). Hun skriver videre at «som om»-opplevelsen er den samme forestillingsevnen vi finner i kunst og

lek. Videre mener hun at dersom undervisningen tar vare på den estetiske dimensjonen, at vi bruker forestillingsevnen og leker «som om», så kan vi undre oss over hva ting betyr, eksperimentere for å komme frem til noe, gjøre nye koblinger som da vil gi oss en annen forståelse, men også å kritisere og distansere oss for å få bedre oversikt. Med dette mener hun at den estetiske dimensjonen vil være nyttig i et demokratisk samfunn for å håndtere det pedagogiske paradokset. Videre mener hun at da vil dannelse skje, ikke bare på det individuelle planet, men også i samfunnet.

Immanuel Kant (1724-1804) refererte ofte til det pedagogiske paradokset. Han spurte om hvordan vi kan oppdra kommende generasjon til frihet gjennom tvang (Willbergh, 2019, s. 227). Det er nødvendig at elevene møter opp på skolen, innordner seg etter regler, gjennomgår de kompetansemålene som er fastsatt, men de skal likevel utdannes til frie tenkende mennesker. Willbergh skriver videre at dette paradokset skaper utfordring for det pedagogiske samfunnsoppdraget. Hvis vi skal drive oppdragelse, opplæring og undervisning må vi avgrense individets frihet, selv om forutsetningen for å drive et demokratisk styresett er frie borgere. Slik jeg forstår Opplæringens formål og lærerens mandat med å realisere disse formålene, må læreren ha ansvaret for danningen til elevene som en viktig del av sitt arbeid.

Det pedagogiske paradokset er en danningsteoretisk allmenndidaktikk. Den legger til grunn at mennesket er et fritt, frivillig og selvmotivert vesen. Med Klafkis danningsteori som utgangspunkt, handler Willberghs dannelsbegrep om relasjonen mellom det frie individet og samfunnets normer og idealer (Willbergh, 2019, s. 232). Hun argumenterer for at den estetiske dimensjonen i undervisningen håndterer dette paradokset. Hun påstår videre at dette kan gjøres ved at elevene får frihet til å tolke fagbegreper, jobbe skapende og bruke fantasien i skolearbeidet.

Videre problematiserer Willbergh pedagogikkens normproblem og dannelsbegrepet. Pedagogikkens normproblem er et stort tema, men Willbergh avgrenser det til forståelsen av undervisningen som normativ, at vi ønsker å oppnå noe og at vi har en intensjon med denne virksomheten. Jeg tolker her at Willbergh problematiserer dette som et pedagogiske paradoks på samfunnsnivå og som inneholder et fremtidsperspektiv som må behandles.

Hun spør hvilken kunnskap elevene må tilegne seg for å bli selvstendige og ansvarlige mennesker som voksne. Hun skriver videre at hvis oppdragelsen skal gi elevene selvstendighet, er vi voksne nødt til å være åpne for at elevene skal kunne løse fremtidens utfordringer på deres måte, og ikke allerede nå forutsi hvordan de skal handle i fremtiden (Willbergh, 2015;2019).

Kapittel 5 – Drøfting

I dette kapitlet velger jeg å løfte noen av hendelsene som ble presentert i kapittel tre og drøfte det opp mot teorien og Overordnet del i Kunnskapsløftet 2020 (Utdanningsdirektoratet, 2017). Ved å knytte sammen teoriene som jeg presenterte i forrige kapittel og hendelsene fra feltarbeidet, samt mine erfaringer fra undervisningen, skal jeg forsøke å koble sammen for å svare på problemstillingen der jeg spurte om hvordan jeg som lærer kan vise transparens i kunst- og håndverksoppgaver for mine elever.

5.1 Teknikken og den gode oppgaven

I denne oppgaven valgte jeg å bruke tørrpastellkritt fordi det er et anvendelig og lett håndterlig medium. Tørrpastellkritt har den evnen at fargeintensiteten varierer ut fra hvor hardt du vil tegner med den. Selv om krittet ser kraftig og hardt ut ved første øyekast, så knekker det også veldig lett, samtidig som fargene lett kan sette seg på hender og sverter av overalt. Denne egenskapen til krittet fant de to elevene som skulle tegne solnedgang ut da de tegnet med hele hånden. Med utgangspunkt i modellen *Tegneblyantens* seks blå kategorier som danner oppgavens faginnhold, observerte jeg at disse to elevene arbeidet med fire av seks kategorier. De hadde en forestilling om hva som er solnedgang; det tilsvarer *budskapet* i modellen *Tegneblyanten*. *Lek og metode* blir representert i det at de tegnet med hele hånden, mens *materialer-redskap-teknikk* er verktøyet de brukte for å lage bildet. Ifølge Antun har en god arbeidsoppgave et stort læringspotensial, og da er det ikke nok med kun faglig innhold. Hun mener lærerne må planlegge og gjennomføre de «grønne» feltene med *problemstilling*, *kontekst* og *veiledning* slik at det er rom for personlig utfoldelser og at eleven opplever motivasjon og mestring (Antun, 2022, s. 55). Om man "nærmer seg det allmenneskelige ut ifra de forskjellene som finnes i det menneskelige» kan man få tilgang til flere sider av det menneskelige (Gustavsson, 2001, s. 38). I undervisningsopplegget var problemstillingen å utforske transparens, og konteksten er

forankret i kompetansemålet i læreplanen i kunst- og håndverk, slik som jeg beskrev i punkt 2.1. Antun mener at en del av denne kontekstualiseringen kan være skjult for elevene, mens det som er synlig for dem ville være hvordan læreren knytter arbeidsoppgaven opp mot dagsaktuell tematikk eller bygge bro mellom elevenes liv (Antun, 2022, s. 55). Den didaktiske planen jeg sendte lærerne i forkant av undervisningen beskrev kompetansemålet som vi skulle jobbe med, men målet ble ikke nevnt for elevene. Dermed blir denne konteksten skjult for elevene, mens det praktiske arbeidet var knyttet til deres erfaringer og tolkninger. Når det gjelder veiledning, planla jeg ikke denne kategorien, men jeg åpnet opp for at vi sammen kunne ha refleksjon på slutten av timen. Dette ville Antun anse som veiledning ettersom jeg tok vare på det faglige innholdet og den idébaserte problemstillingen (Antun, 2022, s. 55) om at det ikke bare finnes et svar for transparens. I undervisningsopplegget lot jeg elevene velge grupper, samarbeide, velge materiale, hjelpe hverandre, samarbeide og evaluere sitt eget og gruppens arbeid. Dette er i tråd med et læringsmiljø som skal skape rom for å prøve og feile (Utdanningsdirektoratet, 2022).

For å knytte denne hendelsen fra feltarbeidet opp mot mitt andre forskningsspørsmål, bidro teorien om *den gode oppgaven* med kategorier fra den fagdidaktiske modellen *Tegneblyanten* til å vise eksempler om hvordan planleggingen utspiller seg i praksis. Jeg var transparent i og tydelig i mine forventinger da jeg presenterte begrepet og metoden for elevene, mens forankringen i læreplanen ble ikke presenterte for dem.

5.2 Hva var elevene egentlig opptatt av og min usikkerhet

Usikkerheten i meg veller opp når jeg minst forventer det. Selv når jeg har planlagt godt og har oversikt på hva elevene bør vite, kan jeg i introduksjonen av oppgaven bli usikker når elevene virker uinteressert eller kommer med innvendinger på det som blir sagt. Trenger de denne informasjonen nå eller skal vi spare til etterpå? Idealet med å være transparent har for meg vært å dele den informasjon som er relevant for elevene når jeg vet jeg har det, og dette er et eksempel på hvor pedagogikkens normproblem som Illmi Willbergh (2019) snakker om ligger. Jeg har avgrenset et faglig tema som jeg mener elevene skal danne seg noen meninger om og konstruere sin kunnskap ut av, men elevene er opptatt av andre ting. Som i undersøkelsen var elevene opptatt av at det var en gøy time, at det var for lite tid da de først var i gang (se Vedlegg 5), eller at de var opptatt av å hjelpe meg, slik jeg tolker

spørsmålet om det er noe psykologisk jeg holder på med i denne masteroppgaven. Mens jeg ville at vi skulle jobbe med begrepet og komme frem til noe. Jeg ville inkludere elevenes deltakelse fordi jeg tenker de kan tilføye meningsfulle bidrag i min forståelse. På den måten kunne vi konstruere kunnskapen sammen. Jeg hadde klare mål for timen og var opptatt av at ved å jobbe med dette ville elevene få igjen noe i fremtiden. Elevene var mest opptatt av det som skjedde der og da og av å ha det hyggelig sammen.

En annen episode som skjedde i undervisningen som beskriver hva elevene egentlig var opptatt av, og som fordrer min usikkerhet, skjedde i gruppen som tegnet på Ipad under punkt 3.2. En elev tegnet det andre gruppemedlemmet ganske gjenkjennelig. Den portretterte synes i alle fall det og ville at portrettet skulle destrueres. Det skapte uenighet mellom dem fordi tegneren ville beholde bildet. Jeg prøvde å få klarhet i saken ved å spørre hvorfor tegneren ikke ville ta det vekk, og fikk til svar at hen var fornøyd med sitt produkt, fordi det ligner. Den fornærmede skjøt inn og sa at hen også synes det, og derfor ville ha det vekk. For meg virket det som at denne uenigheten om å ta det helt vekk, eller til å beholdes til privatbruk, var en veldig personlig sak for disse to elevene. Og det fikk meg til å tenke på personvernet i foto og tegning, at det er en sammenheng jeg ikke har tenkt over tidligere at ville oppta elevene. Jeg ble overrasket over situasjonens utvikling fra å tegne sammen til etiske spørsmål. Jeg ble usikker selv på hva som er lurt og hvordan vi skulle løse denne situasjonen. Tegneren er løsningsorientert og foreslo at hen kunne klippe portrettet ut slik at det ikke blir med i min oppgave. Den portretterte ville likevel ikke. Denne situasjonen skapte eksempelet til det som Biesta skriver frem i innledningen til kapittelet om undervisning (2014, s. 67), så erfarte jeg her hvordan kommunikasjon «virker» inn på oss. Han skriver at kommunikasjon kan ikke være som logistikk der vi flytter informasjon fra A til B, men at kommunikasjon er som en åpen prosess og som vi må beregne at det er en risiko. I denne situasjonen er elevenes interesse i konflikt og danner en risiko. Om jeg hadde tatt vekk denne risikoen, altså stoppet og bestemt noe i full fart, fordi min usikkerhet fikk meg til å gjøre det, ville ikke denne risikoen åpne opp for den prosessen der elevene får snakke ut om hva som de mente og få den andre til å se deres perspektiv. Ved å bestemme noe annet ville det lukke denne prosessen som elevene var i, og ikke åpne opp for deres transparens med hverandre. Elevene diskuterte flere løsninger mens jeg sto der, men det virket ikke som den som ble tegnet var overbevist, og til slutt godtok tegneren at bildene skulle hives.

Skolen har et dobbeloppdrag; danningens og utdanningens oppdrag, som er presisert under punkt 2 Prinsipper for læring, utvikling og danning (Utdanningsdirektoratet, 2017), særlig vil jeg løfte opp punkt 2.1 som omhandler sosial læring og utvikling som et viktig poeng fra eksempelet over. Det står at skolen skal støtte elevene og bidra til deres sosiale læring, ved å sette seg inn i hva andre tenker, føler og erfarer, og danner grunnlaget for empati og vennskap mellom elevene. Nå var det slik at jeg bare fikk se hvordan elevene løste konflikten om portrettet, mens det var mye følelser i sving, men jeg så at begge fikk til en lyttende dialog og samtidig taklet den motstanden de ga hverandre i situasjonen som utspilte seg (Utdanningsdirektoratet, 2017).

Denne hendelsen fra feltarbeidet utfordret mitt transparensideal og min usikkerhet. Sett at jeg hadde planlagt undervisningen godt og laget en god oppgave, ville jeg ikke kunne forutse hvilke konflikter som ville utspille seg i timen. Det er hvordan vi møter situasjonen som kan hjelpe oss videre. Dette kan være et eksempel på hvordan vi kan jobbe med temaet Folkehelse og livsmestring under Tverrfaglige temaer (Kunnskapsdepartementet, 2019), der det står at elevene gjennom ulike arenaer og formater, i dette tilfelle denne undervisningen, kan få verktøy til å utforske og uttrykke sine meninger, ideer og følelser.

5.3 Tolkingsrommet og danningen

Eksempelet med bildet av hodet og det eleven kalles for instinkt som jeg nevnte i delkapittelet 3.3 utfordrer min usikkerhet overfor elevens tolkning. Jeg kunne ikke koble på hens formidling av sitt budskap om at *transparens* er instinkt, fordi jeg ikke forsto hva hen sa som forklaring. Jeg kunne ikke bruke noe av de forklaringene av begrepet som jeg hadde kjennskap til, til å møte hennes fortolkning. Det skapte usikkerhet i meg, samtidig som det gir gjenklang i det Willberg (2019) sier om at i fortolkningen utforsker vi sammen. I usikkerhetspedagogikken argumenter den for at det også er viktig å være bevisst på den læringen som ikke kan måles og sees – for det kan være da danningen av eleven kan skje. Kan det hende at bak usikkerheten også ligger en makt som jeg ikke tør å innrømme at jeg har? Helene Illeris som er professor på institutt for visuelle og sceniske fag ved Universitetet i Agder er opptatt av denne posisjonen som lærerne har og som de bør være oppmerksomme på (Illeris, 2002, s. 263). Ved å være transparens og ærlig med meg selv om

denne rollen, tolker jeg henne som at jeg da kan være villig til å diskutere akkurat hva min rolle innebærer. Monica Klungland som er førsteamanuensis ved samme institutt, skriver også om dette i analysen i sin masteravhandling. Hun var oppmerksom på sin maktfulle posisjon som lærer er synlig og tydelig, selv om hun ønsket å fremheve elevenes forespørsel om å åpne opp for lek i veveprosjektet (Klungland, 2016, s. 89)

Danning er definert i Overordnet del LK20 under Prinsipper for læring, utvikling og danning. Elevenes dannelse skjer når de får muligheten til å jobbe på egen hånd og "danning skjer når elevene lærer hvordan de kommer fram til riktig svar, men også når de forstår at det ikke alltid finnes enkle fasitsvar." I dette eksempelet over husker jeg at eleven var usikker på hvordan hen skulle forklare hva hen mente da vi snakket sammen i plenum på slutten av timen. Kanskje var det slik at det var vanskelig å må jobbe seg frem til et svar og at det å snakke høyt om noe en ikke er sikker på kan også det å utfordre seg selv i å se etter enkle fasitsvar. Her ligger også kunst og håndverks potensial til å jobbe danningen. Som lærer vil jeg at elevene skal behersker det håndverksmessige, noe denne eleven gjennomførte utmerket. Og i samtalen kan vi hører mer hva eleven legger i og mener om sitt arbeid, men her trenger vi ikke å stoppe ved at det er fasiten hen kom med, men enda et perspektiv på hva transparens kan være og som vi kan trekke som eksempel fra. Og da kan vi også forsterke det Ilmi Wilbergh mener om tolkningsmuligheten. At vi kan bruke vår forestillingsevne til å leke «som om», så kan vi eksperimentere og utforske ting eller begrep og på den måten kan vi lage en undervisning med estetiske dimensjonen. Hun skriver «en dannet person er dermed autonom, fri fra egennyttens tvang, behandler egen identitet og behov på en lekende og utforskende måte og utvikler seg stadig gjennom å utvikle nye sider ved seg selv»(Willbergh, 2019, s. 231)

Transparens har vært et ideal og et positivt ladet begrep for meg, og i arbeidet med elevene har jeg oppdaget flere lag ved min forståelse med begrepet. Det har åpenbart for meg at jeg tidligere har handlet instinktivt; transparens i mine oppgaver til elevene for jeg vil ikke bli avslørt som en som tar lett på mine arbeidsoppgaver, transparens i mine holdninger til faget; avslørt som jeg ikke har nok kunnskap på grunn av min usikkerhet om jeg kan «alt» om faget. Instinktiv holder jeg meg til regler og planer for å ha fasteholderplasser, og dermed mister jeg også det som gjør at faget er spennende – at det får an få skaperglede

når produktet ikke blir fint, eller at engasjement også skjer i det vi prøver ut materialer og leker, og at utforskning og læring også kan skje i selve prosessen og ikke nødvendigvis vil vise seg i form av tekniske ferdigheter.

Da elevene fikk jobbet med transparente uttrykk og begrepet transparens, erfarte jeg Willberghs teori på denne måten: jeg presenterte et begrep som noen av elevene hadde en viss kjennskap til. Noen visste at det kunne bety gjennomsluktige ting som for eksempel plastikk eller glass. Andre hadde ikke hørt begrepet før. Jeg inviterte klassen til å jobbe skapende og utforskende med dette begrepet og kanskje vi kunne komme frem til en tolkning sammen på slutten av timen. Denne måten å lage undervisning på hadde jeg aldri gjort før. Jeg var kjempeusikker på hva undervisningen vil gi elevene, hvordan de vil forstå oppgaven og mest av alt hvorfor jeg skal utsette meg for noe så usikkert. Grunnen til at jeg kobler dette undervisningsopplegget med estetisk dimensjon er at begrepet blir til mens vi arbeidet. Uten denne invitasjonen til utforskning i undervisningsopplegget ville elevene ikke jobbet med dette begrepet på denne måten. Hvordan kan vi forstå begrepet og hvordan kan vi lage noe av denne forståelsen? Jeg åpnet opp tolkningsrommet og inviterte elevene til utforskning og skapende arbeid. Dette tolkningsrommet blir tatt opp igjen på slutten av timen da elevene kunne ta ordet og fortelle om arbeidet. Det er her elevene kan koble sine tanker med de andre i klassen når vi snakker høyt sammen, og her plasserer jeg forståelsen som kommer ut av samtalen som en inngang til Antuns kategori som omhandler danning (2022, s. 55).

I samtalen på slutten av timen opplever jeg at min usikkerhet som en invitasjon til deling. Jeg stilte spørsmål til elevene slik at de kunne forklarer sine tanker, uten at noe er feil, for det er en måte å tenke på blant flere. Her forstår jeg transparens i tolkningsprosessen som et samarbeid til felles enighet eller forståelse av saken. Dette samarbeidet vil ikke bære frukt hvis ikke de involvert er åpen med sine meninger. Dette løfter Willbergh (2019, s. 235) opp når hun skriver om beslutningsprosessene i vedtakene som blir gjort angående skole eller andre områder, til debatt. Hvis vi ikke er åpne om våre meninger overfor hverandre, blir det mer gjetting og vi vil snakke forbi hverandre.

Kapittel 6 – Konklusjon

6.1 Hva nå med idealet?

Jeg har vist at for å vise transparens i kunst- og håndverkoppgavene så må jeg jobbe med mitt verdigrunnlag og bevissthet om danningens effekt i fagdidaktikken. Mye av arbeidet ligger i planleggingen av arbeidet om hva jeg vil være tydelig på, og hvordan dette skal se ut for elevene, men det er ikke bare i oppgaven jeg må vise transparens. Det er i kommunikasjonen med elevene jeg kan se hva som «virker» for å bruke Biestas ord (Biesta, 2014); når jeg tillater elevene å være med i prosessen og åpner opp et faglig tolkningsrom.

I problemstillingen spør jeg hvordan jeg kan vise transparens for elevene, men det har vært like interessant å se hvordan deres reaksjoner har påvirket på meg. Jeg konkluderer med at jeg ikke alltid er transparent for meg selv eller ovenfor elevene. Noen ganger er det en bevisst handling, andre ganger fordi andre forstår mine intensjoner på deres måte som jeg ikke har råderett over. Jeg kan være transparent og åpen om at oppgaven har en mening og et mål; om det da er et sluttprodukt som skal vurderes, en teknikk eller et begrep elevene skal beherske eller utforske. Jeg kan være transparent i oppgavedokumentet slik at det tar vare på tydeligheten overfor læreplanen i faget. Men jeg kan ikke forklare alt og være for detaljstyrende; elevene jo dannes til selvstendighet til å tolke, finne mening og å lære å ta beslutninger (Willbergh, 2019, s. 236). Hvor er tolkningsrommet hvis jeg er overtydelig eller gi elevene svaret før de spør?

Begrepet transparens har gitt meg mer sans for betydning i relasjon og kommunikasjon med andre. Det får meg til å tenke at i kontakt med andre, enten det er sosial- eller formidlingssituasjoner, hender det at vi ikke ønsker å være overtydelig eller åpen om alt. Vi risikerer også at sårbarheten vår blir tydelig, og tilgjengelig for å misbrukes av andre.

Transparens viser seg å være mer enn jeg så for meg i begynnelsen; idealet å holde det høyt som en regel og et fasitsvar på hvordan jeg kan lage en god oppgave for elevene viser seg å inkludere mer. Sammen med elevene kom det andre tolkninger og perspektiver på hva de forstår av begrepet. Jeg innser mine begrensinger som har vist seg som min usikkerhet, og likevel vil jeg omfavne denne usikkerheten som har bidratt til at jeg forstår mer av hvordan min lærerrolle bør være overfor elevene. Lærere trenger også mulighet til å tolke faglige

begreper, og øver seg på å være åpen seg imellom, hvis de skal kunne være det overfor elevene.

6.2 Fortsatt usikker

Jeg undrer meg også over om denne usikkerheten som driver meg når jeg lager et undervisningsopplegg også gir meg en trygghet i å være forberedt og blir da mer fleksibel for forandringer. Er det egentlig negativt å være så usikker? Det som har frustrert meg mest og er at jeg ikke kunne se disse resultatet hos elevene. At min undervisning gir dem en form for oppdragelse eller danning som er synlig, for å bekrefte at dette går bra.

Denne undersøkelsen sammen med teorien og min forhåndstolkning av transparens, har gitt meg forståelsen av at jeg ikke alltid er tydelig og transparente i mine intensjoner når jeg lager oppgaver til elevene. Fordi det jeg tenker er tydelig for meg selv, siden jeg har brukt tid på å resonnerer meg frem, men når disse tankene om å være åpen og tydelige blir møtt av andre, her elevene, da vil det være andre tanker som blir tolket inn og gir en annen mening (Willbergh, 2019). Dette viste også resultatet til undersøkelsen gjennom elevenes arbeid og tilbakemeldinger om deres tolkning av transparens. Gjennom denne utforskningen forstår jeg Ilmi Willberghs teori om estetisk dimensjon og det tolkningsrommet som undervisningen gir eller skal bidra med (2019). Med utgangspunkt i modellen Tegneblyanten (Antun, 2022) kan jeg planlegge undervisningen ut fra hva som forventes av meg som lærer, og hva som skal formidles av faget. Men uten at elevene får mulighet til å tolke og bruke sine forkunnskaper til å utforske, vil mulighetene for å forstå og undersøke være begrenset og skape uro. Jeg som lærer må tørre å ta den risikoen og usikkerheten som en del av mitt lærermandat. Hvis vi som lærer skal utdanne og gi elevene muligheter til læring som gir danning, er vi avhengige av gode planleggingsverktøy, men også mulighetene til å jobbe utforskende og stole på at vår undervisning er god nok, slik at elevene kan bruke denne læringen og erfaringen en gang i fremtiden.

6.3 En usikker avslutning og kanskje noe for veien videre

Denne oppgaven gir noen eksempler på hva transparens er og kan tolkes som. Mens jeg jobbet med denne oppgaven har jeg fått mange gode eksempler fra dem jeg har snakket med om hva de oppfatter som å være transparent. Det har vært gode samtaler med

forskjellige perspektiver. Mitt lærerperspektiv var ønsket om å lage gode oppgaver for elevene som tar vare på det faglige og håndverkstekniske, manglet noe essensielt som jeg nå har fått mulighet til å se noe klarere ved å jobbe med denne undersøkelsen. Det er fint å vite at elevene også får muligheten til uttale at det er noe gøy med faget også. Neste gang ville jeg i tillegg til god planlegging, åpne et nytt undersøkelsesrom for meg selv: hvordan henger det elevene syns er gøy sammen med den estetiske dimensjon, det sanselige og lekne i min undervisning?

Selv om jeg har anstrengt meg å begrense meg til et begrep i denne oppgaven, synes jeg det har vært andre temaer som kunne vært relevant å se på. Jeg lurer på hvordan lærerne kan være åpne og tydelige i underveis- og sluttvurderingen av elevenes arbeider. Er det produktet lærerne vurderer eller er det hvor godt elevene har jobbet i timen? Dette fikk jeg ikke sett på i denne oppgaven. En annen ting som jeg også synes hadde vært spennende er hvordan elevenes meninger og forståelser påvirket meg, eller til og med medvirket i mine valg uten at jeg så det selv.

Jeg vil avslutte oppgaven med denne teksten som jeg fant i kladdedokumentet under prosessen til denne oppgaven:

«Jeg er usikker. Usikkerheten bor i meg.
Den vrir seg unna og kamuflerer seg som noe annet.
Den snur og vender på mine tanker.
Mine tanker lar seg rives med, flyr av gårde og forsvinner hen.
Til tider kommer noen av dem tilbake.
Til tider kjenner jeg meg igjen og forstår dem. Noe.
Usikkerheten er blitt til en annen form, likevel er den der.
Eller? - Jeg er usikker.»

Bildeliste

Forside. Elevarbeider

Figur 1. Zzip av Helen Mørken, kunstnerens opphavsrett , porselen med plastikk eller metal glidelås, 13 cm med E14 lyspæresokkel, https://www.helenmorken.no/zzip/	8
Figur 2. «Vi var mange som tegnet, det var kjempegøy!»	23
Figur 3. «Det går jo mye fortere med hele hånden!»	24
Figur 4. Ipad som lysbord	25
Figur 5. «... er lyset liksom sannheten eller det som er best...»	26
Figur 6. Åpenhet, kjærlighet og stå sammen	27
Figur 7. «jeg syns transparent i folk er instinkt.»	28
Figur 8. «jeg tenker øynene er transparent fordi det viser mye uten at man sier i fra.»	29
Figur 9. Tegneblyanten – fagdidaktisk modell for den praktiske og estetiske arbeidsoppgaven (Antun, 2022, s. 53)	31

Litteraturliste

- Antun, A. G. S. (2022). Fagdidaktisk modell; – bidrag til «den gode oppgaven»? *Techne serien - Forskning i sløjdpedagogik och sløjdvetenskap*, 29(2), 45-57.
<https://doi.org/10.7577/technea.4535>
- Biesta, G. J. J. (2014). *Utdanningens vidunderlige risiko* (A. Sjøbu, Overs.). Fagbokforlaget.
- Coumans, A. (2017). Art as Encounter. 9.
[www.academia.edu/31058992/Art as Encounter Part of the Publication Being Public Valiz 2017](http://www.academia.edu/31058992/Art_as_Encounter_Part_of_the_Publication_Being_Public_Valiz_2017)
- Haseman, B. (2006). A manifesto for performative research [Paper in: Practice-led Research. Green, Lelia and Haseman, Brad (eds)]. *Media international Australia incorporating Culture & policy*, (118), 98-106. <https://doi.org/10.3316/ielapa.200603420>
- Huynh, P. M. (2021). Memories from the Net-Work I *Encounters through Art, Ethnography and Pedagogy*. <https://encountersproject.eu/>
- Illeris, H. (2002). *Billede, pædagogik og magt : postmoderne optikker i det billedpædagogiske felt*. Samfundslitteratur.
- Karlsson, B., Karlsson, B., Klevan, T., Soggiu, A.-S., Sælør, K. T. & Villje, L. (2021). *Hva er autoetnografi?* (1. utgave. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Klungland, M. (2016). Fra nøster til baller : en studie av elevers møte med håndverk og materialer i et felles, utendørs veveprosjekt. I. Universitetet i Agder ; University of Agder.
- Klungland, M. (2021). *Materiell-kollektiv praksis. En tilnærming til fagdidaktikk for kunst og håndverk utviklet i veveprosjektet : Veve i åpne dører* [University of Agder].
- Klungland, M. (2022). Materiell-kollektiv praksis som pedagogisk tilnærming for kunst og håndverk. I L. Skregelid & K. N. Knudsen (Red.), *Kunstens betydning?* (s. 95-116).

- Cappelen Damm Akademisk.
https://www.cappelendammundervisning.no/_kunstens-betydning-9788202738723
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Læreplan i kunst og håndverk (KHV01-02)*. Fastsett som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
<https://www.udir.no/lk20/khv01-02?lang=nob>
- Leithe, J. K., Ueland, H. B. & Moi, A. (2015). *Frida Hansen : art nouveau i full blomst*. Stavanger kunstmuseum.
- Lutnæs, E. (2019). Faglige forventninger i grunnskolefaget Kunst og håndverk: Topoi fra læreres oppgavetekster. *Techne serien - Forskning i slöjdpedagogik och slöjdvetskap*, 26, 44-64.
<https://journals.oslomet.no/index.php/techneA/article/view/2957>
- Mørken, H. (u.å). *About My Work*. Hentet 29. april 2023 fra
<https://www.helenmorken.no/contact-and-sales/>
- Nielsen, L. M. (2019). *Fagdidaktikk for kunst og håndverk. I går, i dag, i morgen* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Simonnæs, A. S. *Frida Hansen – En ledestjerne innen europeisk tekstilkunst*. Nasjonalmuseet. Hentet 11.12.2022 fra <https://www.nasjonalmuseet.no/historier-fra-museet/dypdykk-i-samlingen/frida-hansen/>
- Translucent. (u.å). I *Store norske leksikon*. Hentet 29. april 2023 fra <https://snl.no/translucent>
- Transparens. (u.å). I *Det norske akademis ordbok* Hentet 29. april 2023 fra
<https://naob.no/ordbok/transparens>
- Transparent. (u.å). I *Store norske leksikon*. Hentet 29. april 2023 fra <https://snl.no/transparent>
- Ulvik, M., Riese, H. & Roness, D. (2022). *Å forske på egen praksis* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsett som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Utdanningsdirektoratet. (2022). *Skap et læringsmiljø med rom for å prøve og feile*. Hentet 10. mai 2023 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/vurdering/underveivurdering/laringsmiljo/>
- Willbergh, I. (2019). "Som om"-opplevelser - viktig for demokratiet. I K. H. Karlsen & G. B. Bjørnstad (Red.), *Skaperglede, engasjement og utforskertrang : nye perspektiver på estetiske og tverrfaglige undervisningsmetoder som redskap i pedagogisk virksomhet* (s. 225-239). Universitetsforlaget.
- Zeni, J. (1998). A guide to ethical issues and action research[1]. *Educational action research*, 6(1), 9-19. <https://doi.org/10.1080/09650799800200053>
- Østern, T. P., Jusslin, S., Nødtvedt Knudsen, K., Maapalo, P. & Bjørkøy, I. (2021). A performative paradigm for post-qualitative inquiry. *Qualitative Research*.
<https://doi.org/10.1177/14687941211027444>

Vedlegg

Vedlegg 1 – Invitasjon sendt til skolene

Hei,

Har du og din klasse tid til å hjelpe meg med min masteroppgave i kunst- og håndverk?

Jeg ønsker å jobbe sammen med elevene og faglæreren for å utforske gjennomskinnelighet/transparens med pastellkritt. Hvis jeg kan få en enkelttime eller dobbelttime så hadde det vært fantastisk. Om det bare er i oppstart av en kunst- og håndverkstime så kan opplegget justeres ettersom hvor mye tid jeg får. Jeg tar med materialer og utstyr som trengs til timen.

Opplegget er laget utfra disse to kompetansemålene, der jeg har tatt med det som er fokuset i opplegget:

- ... eksperimentere med ulike visuelle uttrykk i en skapende prosess
- ... utforske muligheter gjennom praktisk skapende arbeid ...

Med andre ord går opplegget ut på å se hvilke prosesser og opplevelser vi får når vi jobber sammen, der kollektivarbeidet med elevene og lærerne er det viktigste, ikke det individuelle og resultatet. Detaljene til opplegget er ikke helt klare ennå, og jeg blir veldig glad hvis du som faglærer vil diskutere opplegget sammen med meg slik at det blir greiest for din klasse.

Når det gjelder personvern har jeg fått lov av SIKT, og kort oppsummert så ber jeg om å ta bilder av elevenes tegninger, eventuelt tekst og at jeg kan sitere utsagn som kan være relevant til min masteroppgave. De vil alle være anonyme i publiseringen, men på grunn av personvern og gjenkjennelighet av tegninger, må jeg samle samtykke.

Hvis dette er interessant og dere har tid, så håper jeg dere vil gi meg beskjed.

Vennlig hilsen

Phuong Minh Huynh, phuonm04@student.uia.no, 99443680

Vedlegg 2 – Undervisningsopplegg med notater fra besøkene, skrevet med diktafonfunksjonen i Word

Å utforske transparens med pastellkritt		
Besøk 1	13. mars 13:05-14:40	Notater

Ramme	<p>2 skoletime 25 ungdomsskoleelever Tegnesalen</p>	<p>Elevene var i gang med undervisning da jeg kom inn i tegnesalen. Timen var ikke helt ferdig. Noen kikket og virka undrende på hvem jeg er, men spurte ikke. Læreren ba elevene rydde for å ta friminutt. Noen begynte å tøyse mens de ryddet, jeg sa til dem at det ikke så ut som rydding. De flirte og virket som de synes det var gøy at de fikk min oppmerksomhet. Jeg kom i snakk med den ene eleven. Personen spurte om jeg liker å være lærer, og vi snakket litt sammen. Jeg følte meg velkommen bare ved at eleven var så oppmerksom.</p> <p>Bordene var organisert på rad og rekke. På et av to runde bord plasserte jeg pastellkritt, noen grankvister og bark, noen hvite heklede brikker kranset kanten av bordet. På det andre bordet satte jeg frem store A2 silkepapir i mørkeblå og brun, en annen type papir som minner om matpapir, litt grovere papir i hvit og svart som passer til pastellkritt, stor rull med papir som brukes til å trykke avis.</p>
Mål	<p>Hva er transparens og hvordan skaper vi transparente uttrykk med pastellkritt?</p> <p>Kompetansemål etter 10. trinn: - [...] eksperimentere med ulike visuelle uttrykk i en skapende prosess</p>	<p>Elevene dannet selv grupper på to, tre, fir og seks. Noen kom fort i gang med å foreslå hva gruppen skulle tegne.</p> <p>Jeg skrev <i>transparens</i> på et ark som har samme kvalitet som matpakkepapir. Dette for at elevene skal se hvilket begrep jeg ville snakke med dem om, og fordi jeg gikk utfra at det er et ukjent begrep.</p>
Innhold	<p>Utforsking av hva transparens er ved hjelp av utvalgte materialer og teknikk som er tilgjengelig</p>	<p>Jeg forklarte at ordet betyr gjennomkjennelig, at det er noe som vi kan se gjennom, mer eller mindre grad. Vinduer er ofte helt gjennomskinnelige, mens dette papiret som jeg holder i hånden er translucente. Det betyr at vi kan kanskje se noe skygger eller konturene av noe/noen, men ikke detaljene.</p>
Material	<ul style="list-style-type: none"> - Pastellkritt, andre som kan fungere som underlag - Forskjellige typer papir - Fiksativ - Post it-lapper/blanke ark til notater 	<p>Elevene valgte samme type papir som jeg brukte til å skrive på. En gruppe begynte først med det gjennomsiktige papiret, men brukte et annet type papir etter hvert.</p>
Forberedelser	<ul style="list-style-type: none"> - Lærerne forbereder elevene om besøket og samler inn de signerte samtykkeskjema - Phuong tar med materialer og utstyr, trenger 10 min for å rigge til og like mye tid for å rydde etterpå. 	

<p>Gjennomføring</p>	<p><u>5 min</u> - Introduksjon: min interesse for transparens som visuelt uttrykk for masteroppgaven; trenger hjelp til å utforske og få flere måter og beskrivelser å finne transparente uttrykk på, innsamling av notater og bilder av arbeidsprosessen, rollen som deltakende observatør</p> <p><u>20min</u> - Presentere materialene som ligger fremme - Invitasjon til å prøve seg frem og tolkning av transparente uttrykk. - Elever og lærere jobber samtidig</p> <p><u>10-15min</u> - Alle går rundt og se på det som er blitt gjort, notere på Post it-lapper egne tolkninger av arbeidsprosessen: - hva er transparente uttrykk for deg? - hvordan fikk du frem uttrykket? - Oppsummering (høre hva elevene opplevde av arbeidsprosessen, evt. lese fra lappene som utgangspunkt til oppsummering)</p>	
<p>Observasjoner av elevenes arbeid og mine opplevelser</p> <p>Fortalt med diktafon</p>	<p>Den ene gruppen tegnet krigen med ei linje som markerte Russland og Ukraina. «Det er viktig å vise at vi støtter Ukraina» sa de til meg da jeg kom til gruppen og spurte hva de hadde tenkt her. På bildet hadde elevene tegnet en soldat som står og smiler på den ene siden av skillelinjen. En annen soldat står med et gevær. På den andre siden av linjen lå det to personer og det var tegn til blod ved dem.</p> <p>Denne gruppen har vært veldig produktiv siden de har vært et annet bilde med også en skillelinje som deler en jordklode i to. på den ene siden kan vi se grønne områder; trær som vokser og gress som gror og søppelsyssel som er klar til arbeid. Menneskene på denne siden smiler og ser ut som de har det fint. på den andre siden var det mer kontrastfylt: vi kan se et industrielt landskap med grove bygninger og svart røyk som kommer opp av bygningene. på bakken er jorda mørkt og grått, og det ser forurenset og tåkete ut. Menneskene ikke ser så fornøyde ut på denne siden.</p> <p>da og jeg lurer på om det er det som betyr miljøet på det ene positivt lappen at de tenker at det å til kontrast og det nei dette blir vanskelig å tolke inn det jeg skulle kanskje ha brukt litt mer tid til å spurte litt mer men de sa noe om at de bare det er bare det som kommer de bare før så da tenkte og hva gjorde hun så ble det sånn men jeg tror ikke de tenkte så mye om det med transparent og hva det skulle bety men kullis hadde det gøy å prøve det ut og greie å tenkte med kortsiden av stiftet og nei det ut med fingrene og prøver du ut teknikken da</p> <p>I en gruppe var det en elev som tegnet den andre ganske gjenkjennelig. Det skapte uenighet mellom dem. Den portretterte be fornærmet da tegneren ville beholde bildet. Jeg tolker det som at tegneren var fornøyd med sitt produkt, fordi det ligner. Den fornærmede syns nok også det, derfor uenigheten om å la det ligge eller til å beholdes.</p> <p>Om det er på grunn av hennes beskjedenhet eller intuisjonens personvern vet jeg ikke. Jeg ble overrasket over situasjonens utvikling fra å tegne sammen til etiske spørsmål. Tegneren foreslo at hun kan klippe det ut slik at det ikke blir med i min oppgave, men det hjalp ikke. Den portretterte ville ikke. Jeg følte jeg måtte gripe inn og be tegneren godta den andres mening..</p> <p>I den ene gruppen var det 3 elever her har de funnet fram bilder fra ipaden og da gjorde de sånn at de får større sete på skjermen og lar det ark det ene arket oppå det er arket som ligner litt på matpapir og tenkte gjennom det dette minner meg på det vi mange ganger før da er det du spurte om de kunne liksom kopiere det som vi hvis det var et bill hvis det var noe de ville hmmm lage så har vi alltid sagt så har jeg fartet vi alltid si at du må tegne deg</p>	

selv mener jeg skjønner jo mye tid og hvor vanskelig egentlig er å bare liksom tegne med frihånd noe som jeg skal ligne så jeg tror denne her erfaringen gjorde at noe må revurdere når jeg tenker at elevene har lyst til å ha en figur som de har funnet måter å gjøre det på at det må være umulig. Elevene tegner altså Ole Brumm og syk ut ved å legge ark oppå jeg tenker det som kan være at hans parent her og fått transparent uttrykk det har gjort at de har brukt et ark som er ikke så og pakk men han skulle enten nok til å kunne se gjennom og tegne skyggen fargene la de opp på vettet på og det ble jo mer realistisk nå nå men da ha konturene i disse mangler litt i denne oppgaven og gjør at det ikke sant hvis vi skulle gjøre sånn hva fikk hva gjorde at dere kunne hva gjorde at dere valgte denne måten å gjøre på hva er transperant var det og det har jeg jo ikke mulighet til å finne ut får jeg snakket vi har jo ikke gått så mye om om begrepet til å elevene skulle får tid til å tenke over dette men i fellesøvelsen i felles avslutningen på slutten så spurte jeg også være dere hva betyr transparenten for dere å være hva er trangere uttrykk og hvordan skal vi få det til så så denne gruppe ikke noe særlig om det men det skal jeg få de post it lappene at det at de hadde gjort det med å tegne over

en annen gruppe med 6 jenter der var det god stemning gitt mm det gikk vi løs med forskjellige favør og på de sterke som var så mat som er matpapir aktig da jeg begynte de å tegne og etter hvert så kommer det litt tydelig fram mennesker der de satt til navnet sitt på og så kom det en regnbue og det virkelig positivitet her på dette bildet for det er wonderland og regnbuer og så blide mennesker med blomster og og som ligner på godteri og ja stort sett fine farger da i denne gruppen var var veldig selvdreven i bare fant ut hva de skal gjøre og så tenkte alle sammen samtidig og så en stund så satt de på en som begynte på én sang og nynne og kom den andre med og den tredje med og strutsen satt hele gruppen og sånn på den samme sangen kjempekoselig og det er en positiv ting å se at ved å sette ved å og sette i gang med noe kan det skape den der jeg tror ikke liksom som hører er at de er så trygge på hverandre at de tør å gjøre det og at de er gode nok venner til å e på en måte støtte hverandre opp i denne aktiviteten i motsetning til en annen gruppe der den ene var litt ved siden av de andre begynte litt mer og hadde sine ideer og og hva mer i aktiviteten mens den andre eleven var litt mer tilbake tror ikke det og var ikke helt sikker på hva han skal gjøre men til slutt så så tror jeg litt med det og bare ta tak i og bare tenkte noe og det ble jo virkelig tatt velkommen til det selv om den ene i gruppen var litt mer hadde det litt klart for å se hva det skulle være jeg tenker jeg noen ganger at det er godt for noen å ha en bestemt meg litt når man er litt usikker men det beste hadde kanskje vært at men første gang så har den enda litt frihet til å bestemme også at man tør å ta den sjansen så jeg ser det mye som for å gå her og det mye kommunikasjon og relasjon og hva som gir og hva som tar ja og litt av denne oppgaven rollen og kunne bare gå rundt og servere og se hva som skjer oppi det synes jeg er veldig spesielt å kunne hmmm har tid til å gjøre noe jeg ikke har gjort før som det er og det er undervisningen blir bare liksom oppgaven blir formidlet og eleven jobber og hele tiden så er det mer enn der vurderingen hvordan skal jeg vurdere dette hvordan skal jeg kan man passe dette inn i vurderingskriteriene og hvordan skal jeg gi tilbakemelding fra at eleven skal komme videre til det de skal og jeg mener at det skal jo være sånn også men det å ha denne rollen som student og observerer og ser hva som skjer i deres mer relasjonelle elevene mellom det skulle kanskje skulle ønske jeg hadde mer tid til det og eller hvis hvordan er kunne ha gjort det mer i timene.

I en gruppe var det 2 stykker der ble det brukt vinduet sånn som lys komponent til å tegne konturen til et blad elevene hadde prøvd å legge både bladet under og tegnt med krets på bladet er på på ark for å få fram konturen og detaljene men dette gikk ikke så bra så da fant ut at hvis vi legger de opp mot vinduet så kunne de tenke se tydelig og tegne gjennom dette var en veldig kreativ måte å gjøre og finne fram det på og detaljene tok etter hvert de så på bladet og så prøvde å få overføre glad detaljene fra bladet på tegningen hun satt litt for seg selv før de ville ha ro ble det nevnt vil være litt alene og jobbe vet ikke hvor om det er noe det er noe annet men det er eleven satt der og tenkte og det pleier kanskje 2 blader i 2 timer i år én time det jeg kjente at jeg ikke hadde tenker så mye på de satt litt på siden og gikk inn 2 ganger på en annen han gikk inn og så 2 ganger men det er noe med en stansen når man sitter et annet sted og ikke er med i fellesskapet merker det at her var det litt vanskelig å komme til å ture heller ikke så å bare så mye å snakke så mye finn ut så mye det virker som det er sånn at de prøvde å være alene og den det å forstyrre eller bli forstyrret i ja jeg vet ikke helt jeg er litt usikker på hvordan jeg skal ta det men jeg kjenner til at det her vil jeg ikke tro så mye i.

En annen gruppe hadde brukt hendene sine og det var 4 stykker som hadde tatt etter arket og noen farver og tenkt av fingrene hendene sine i hvert sitt hjørne jeg har tydelig se at de har også tatt et sånn heklebrikke og lagt i midten og tegnet først noen en linje av en som kan turen og prøvde å tegne opp bord brikka men det ga jo ikke så mye fra oss derfor så sier jeg at de har tegnet flere streker innover med de samme faren som de hadde brukt på hendene og det er grønn gul og blå én jeg har nok et tegn kontur med svart og farvelagt hvem er med med sine respektive farger og gnidde ut med hendene denne delen brukte de hele tiden på mm og det høres som alle ja

	<p>jobbet med sitt da vi må prate litt innimellom hmmm men vi vil så absolutt dette at de noen paradokser men hva med hvis vi hadde hånda unna og har tenkt park tenkt igjennom men det var et forsøk å gi oss før det kom ikke nå fram hmmm disse har den andre elevene at nei det går jo ikke men den får hun leve en prøvde likevel og skjønte jo at det ikke gikk til slutt så fant jeg ut det at vi kunne tegne rundt henviser litt sånn stor her og små der litt inntekte men litt like pinger og noen har litt mer forskjellige lengder på fingrene de var fornøyde med over sitte arbeid.</p> <p>En annen gruppe var det to elever som tegnet sammen. Bildet ble med et tre, noen blomster på bakken, og mye plass igjen til himmelen. Det var her det ble spennende og fanget min oppmerksomhet. Den ene eleven begynte først med kortenden av pastellkrittet og lagde streker føre eleven gnidde det ut med en finger. Den andre eleven hadde en annen idé og sa: «Men det blir jo mye bedre hvis du hadde lagt den ned sånn». Eleven la krittet ned på langs og tegnet for å vise hva den mente. «men det blir jo det samme, jo», protesterte den første eleven. De ville dekke hele arket med himmelfarger. De fortsatte litt til på hver sin måte og da det viste seg at de hadde lite tid igjen, skjønte den første elevene at det ville gå forte å bruke hele hånden istedenfor bare den ene fingeren. Da var de i gang igjen med samme tenkikk, krittet på langs og hele håndflaten til å bre ut fargene. Først var det lyseblått, og så kom ideen om solnedgang med nyanser av rødt og gult. På det endelige var det noe grønt som kom på, men jeg fikk ikke helt med meg hva de tenkte. Det ble ganske stilig med fargeovergangene likevel.</p>
--	---

Å utforske transparens med pastellkritt		
Besøk 2	Mandag 27. mars kl. 8:30-10:00	Notater
Ramme	2 skoletime 24 ungdomsskoleelever Vanlig klasserom	<p>Klokken var 8:20, timen starter 8:30 og jeg var sent ute. Dette var ikke helt planlagt, men jeg er ved godt mot. Jeg gikk mot lærerværelset for jeg kjenner godt til bygget, men ble glad da jeg traff på en kjent lærer som kunne gå inn på lærerværelset for å finne læreren jeg hadde kontaktet. Vel opp i klasserommet var pultene fin plassert på rad og rekke. Her har det blitt vasket og gjort klar til undervisning. Jeg kunne kjenne at nå kommer jeg til å ødelegge denne orden og stillheten eller roligheten som disse pultene representerer. Denne følelsen får jeg ofte når jeg er i danderte rom. Det hviler en slags ro over det.</p> <p>Heldigvis var læreren positiv da jeg sa jeg at jeg må nok ha det annerledes og det blir nok mer kaotisk.</p> <p>Elevene som kom først hjalp til for å rigge i stand, de var forberedt på besøket. Andre igjen fikk mer sjokkert uttrykk da de kom inn og så at vi var i gang med omplasseringen, og at klasserommet ikke var sånt som de forventet.</p> <p>Vi lagde forskjellige grupper med bordene; to grupper med fire, og to grupper med 8.</p>
Mål	Hva er transparens og hvordan skaper vi transparente uttrykk med pastellkritt? Kompetansemål etter 10. trinn: - [...] eksperimentere med ulike visuelle uttrykk i en skapende prosess	
Innhold	Utforsking av hva transparens er ved hjelp av utvalgte materialer og teknikk som er tilgjengelig	
Material	- Pastellkritt, andre som kan fungere som underlag - Forskjellige typer papir - Fiksativ - Post it-lapper/blanke ark til notater	
Forberedelser	- Lærerne forbereder elevene om besøket og samler inn de signerte samtykkeskjema - Phuong tar med materialer og utstyr, trenger 10 min for å rigge til og like mye tid for å rydde etterpå.	

<p>Gjennomføring</p>	<p><u>5 min</u> - Introduksjon: min interesse for transparens som visuelt uttrykk for masteroppgaven; trenger hjelp til å utforske og få flere måter og beskrivelser å finne transparente uttrykk på, innsamling av notater og bilder av arbeidsprosessen, rollen som deltakende observatør</p> <p><u>20min</u> - Presentere materialene som ligger fremme - Invitasjon til å prøve seg frem og tolkning av transparente uttrykk. - Elever og lærere jobber samtidig</p> <p><u>10-15min</u> - Alle går rundt og se på det som er blitt gjort, notere på Post it-lapper egne tolkninger av arbeidsprosessen: - hva er transparente uttrykk for deg? - hvordan fikk du frem uttrykket? - Oppsummering (høre hva elevene opplevde av arbeidsprosessen, evt. lese fra lappene som utgangspunkt til oppsummering)</p>	<p>Målet var å få hjelp til å tolke og finne betydningen av transparens og transparente uttrykk. Jeg forklarte at vi har ting som er transparente, men også det at vi som person kan være transparente i våre handlinger. Eksempel: papir kan være transparente ved at vi kan se mer eller mindre gjennom det. Jo tykkere jo mindre ser vi. Det finnes stoff og til og med porselen kan være transparente. Illusjon av at ting kan være transparente kan skapes i kunst ved å bruke materialer som er gjennomskinnelige, eller lager effekter.</p>
<p>Observasjoner av elevenes arbeid og mine opplevelser</p> <p>Fortalt med diktafon</p>	<p>«Nå skal vi være transparente sammen!» sa en gruppe elever og holdt hverandre på skuldrene som for å oppmuntre hverandre opp til kamp. De ble sittende sammen og tegnet og jobbet sammen om uttenomjordiske Leste ikke fra de lilla arkene</p> <p>På min oppfordring fortalte noen av elevene hva de tegnet og tenkte.</p> <p>Jeg merker at de var mer bevisst på å inkludere begrepet transparens og aktivt forklarte:</p> <p>«betyr innsikt, at den som er transparent er tom (undres om eleven mente tom for fordommer og tom som åpen for det som skulle komme? da må man ha innsikt i at det kreves?)</p> <p>Hen mener eleven har det valgt å legge flere arter på hverandre eller hun valgte blått silkepapir og det vites som er som ligner på matpapir eleven klippe ut tilfeldig former ligner mer på sånn bladlignende og eller runde kanter og noen spisser her og der tanken var å legge arkene oppå hverandre for å kunne lage et lysbilde på lag og noe over sine gjennom og andre vil bli tette elevene sa at ja jeg tenker meg sånn men hvis det ikke helt hva det skulle bli men gikk i gang og prøvde det ja kom og så og spurte om vi skal gi være med vi trenger noe hjelp nei nei nei dette skulle han begynne å kjøre fordi det er helt sikkert lettere å tenke og lage selv uten å ja jeg tolker det som at det krever mer organisering da hvis man skal liksom involvere andre eleven ville være i det selv vil jeg brukte saks men også hva heter det sånn kniv til å snitte ut disse bladlignende figurene da vi skulle snakke sammen på slutten litt sånn da jeg spurte om han kunne tenke seg å fortelle litt hva de har lov til eller hva de tenkte så har jeg levd veldig lyst til å ha noe et liv et noe lys av ekte bak for å vise og vise tydelig fram det eleven prøvde på uheldigvis hadde vi ikke noe men eleven prøvde å forklare likevel at personen tenker eleven tenker at vi må være transparans transparent så er liksom lyse skylden til på en måte sannhet eller det som er mest best det man vil fram med noen ganger så kan det være at det er ikke alt som kommer tydelig fram og at papirprisen lag som dekker litt av skjuler litt av noen ganger så det er tydelig og andre ganger ikke. Avsnitt</p> <p>Dette bildet har eleven tenkt at tolker transparent som innsikt så er eleven til meg vi skulle snakke sammen eller mener at det det vi har innsikten altså det å være transparent det der at man har innsikt for noe er litt usikker om eleven tenker innsikt at vi vi kan se inn i den personen eller med som er personen et tydelig for andre det kan jo også være det så var fin tanke å likevel men elevene har da valgt å ha et svart bakgrunn en svart bakgrunn & på det & på et annet det gjennomsiktig papir det matpapir lingene og brukt farger mange forskjellige favør og tegn på de det mat papirlignende mer kan se ut som rabling eller uttesting utprøving på å bare bruke papiret men elevene har da valgt å klippe ut noe som ligner på jeg tror det og lagt det opp på det svarte og videre tenkt på det svarte</p>	

tomrommet både matpapiret men på det svarte papiret& sånn sirkelformen det spiral og videre har eleven lim på noe brune blader

En elev hadde valgt å klippe ut en ramme i svart for eleven gjorde med den indre delen vet jeg ikke men programmet hadde eleven skrevet åpenhet kjærlighet stå sammen da eleven skulle forklare hva den har blitt gjort den har gjort eller tolker hva uttrykket transparent eller transparent transparente uttrykk så tenkte jeg elevene at at det kreves åpenhet for å være transparent og at kjærligheten er godheten men husker jeg litt bakt men eleven tenker kanskje at det har vært en som man kan holde kan hjelpe til at vi kan holde oss sammen og når vi er har den kjærligheten eller vennskapet mellom hva med hverandre så gir det en åpenhet for hverandre kan det forstås sånn jeg synes det var veldig fint men det hadde vært spennende om eleven kunne snakke litt mer av eleven kanskje ha tenkt litt mer og så utbroderer det litt men nå blir det mye mer min tolkning inn i dette her og det hjelper meg også i min oppgave med å forstå litt med hva transparent transparenter og det har vært transparent med hverandre det gir også sånn jeg beveger meg mot det relasjonelle kommunikasjonen med hverandre men hvordan jeg kommer dit tror jeg vært igjennom å jobbe med det materialistiske er det materialene og prøvd å finne ut gjennom materialet men også det å få hjelp av elevene med å på en måte tenke sammen det bekrefter litt og det gir nye tanker og det er kanskje det som jeg tenker mitt bidrag med å forstå og gjøre en god oppgaven og pinne og den gode oppgaven kan være er jo det at når elevene jobber sammen at de kan forny det og sammen det å være i et fellesskap der man skape noe sammen men altså det er å skape ide og lage ideer sammen og det får vi ikke gjort hvis vi ikke er sammen og vi ikke har noe håndfast å ta i og begynne med min utforskning med transparenter jo men at den nysgjerrigheten på uttrykket som kan både være liksom betyr enda sammenheng men også det det er transparente uttrykk gjennom materialer jeg synes jeg har skapt et en sammenheng.

Det var også 3-4 elever som satt sammen jeg fikk beskjed om at disse her kommer ikke til å gjøre noe de pleier ikke å gjøre så mye. Av egen erfaring så er det jo alltid sånn i alle klasser. Det finnes alltid noen som ikke vil være med i opplegget, men noen ganger viser de det mer tydelig enn andre. Jeg husker at jeg tenkte hva som kan være deres grunner. Og om denne timen kan være kan være annerledes likevel? tilfeldigvis satt disse her sammen da så da har visste på en måte og det å få en pekepinn på OK hvordan påstår vi her og hvor står vi det er også noe å være den der denne informasjonen kan brukes til noe og hvis jeg skal være transparant liksom være tydelig eller ha mine forventninger til hvordan teamet skal bli så sånne informasjon ganske så viktig for noen ganger så kan man så kan jeg føle som lærer at ja jeg må si alt side tidlig side en nok formulere liksom hva er målet og hva er kompetansemålet det også å være tro mot læreplanen og det kan også drepe nå av den der spenningen med å komme i gang og disse er kjempevanskelig vi har alt der usikkerheten hvor mye hva men hvis jeg også fokuserer på det tydelighet så kan andre elever som føle at ja nå skjønner vi hva hva vi skal gjøre i den tiden men hva så kan jeg ut ifra det prøvematerialet å jobbe mer fokusert og den tank og jeg tror ville helst ha det sånn men det å vite at i en klasse som er så fungerer det forskjellig så den der kanskje den der gylden middelvei eller den gode oppgaven blir å gjøre det litt av det og litt av det og litt av det tegnet blir enten tegne blyanten hvor den indre usikkerheten min er jo hele tiden om hvor mye skal elevene hvor mye trenger de og hva trenger de så vil jeg ha kontroll over det men likevel er det noe som mangler altså noe som gjør at det blir aldri ferdig med hadde den kontrollen ja jeg tror det er så ustrukturert jeg vil ha den kontrollen men hvor mye kan jo også drepe glede klikk felt tolkningsprosessen litt kvelt.

Vedlegg 3 – Informasjon og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

Utforskning med pastellkritt?

Dette er et spørsmål til deg om å la ditt barn delta i et forskningsprosjekt der formålet er å undersøke hva som skjer når elevene jobber i fellesskap med pastellkritt. I dette skrivet gir vi dere informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for dere.

Formål

I dette forskningsprosjektet ønsker jeg å undersøke elevenes møte med pastellkritt og hva som blir til når det jobbes med materialet uten et sluttprodukt i sikte. Elevene skal i fellesskap tegne på et stort ark ved å bruke pastellkritt og videre finne frem til forskjellige uttrykk som krittet etterlater. Målet er å se hva som oppstår og hva elevene selv finner ut i denne prosessen.

Elevenes bidrag vil være grunnlag for undersøkelser i min masteroppgave i kunst- og håndverksdidaktikk ved Universitetet i Agder. Jeg er interessert i hvilke muligheter som finnes gjennom å arbeide med kollektiv utforskning i oppstarten av en oppgave, og hvordan dette kan bidra til i læreprosessen til elevene.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder, Fakultet for kunsthøgskolen – institutt for visuelle og sceniske fag er ansvarlig for prosjektet, ved min veileder Monica Klungland.

Hvorfor får dere spørsmål om å delta?

Jeg håper å få flest mulig eksempler på hvordan ungdomsskoleelever jobber utforskende og i fellesskap. Elevenes klasse har kunst og håndverk og skolen ligger innenfor Agder.

Hva innebærer det for deg å delta?

Når ditt barn deltar i prosjektet vil det som å være i en vanlig kunst og håndverkstime der jeg har hovedansvaret for timen, mens faglæreren er til stede. Elevene skal tegne med pastellkritt, faglærer og jeg skal også delta i prosessen. I timene vil jeg samle inn notater av elevutsagn (anonymisert) og bilder av elevenes tegninger i prosess. Jeg skal ikke ta bilde av elevenes ansikt og jeg vil heller ikke notere ned navnet deres.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis ditt barn velger å delta, kan dere når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Samtykkeskjemaet og eventuelle bilder og notater vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for ditt barn hvis det ikke vil delta eller senere velger å trekke seg. Det betyr at eleven vil følge vanlig undervisning uten at jeg tar direkte kontakt med eleven.

Ta gjerne kontakt med meg på epost: phuonmo4@student.uia.no og faglæreren hvis ditt barn vil trekke seg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke det innsamlede materialet til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Under arbeidet med masteroppgaven vil jeg flere ganger presentere mitt arbeid for medstudenter i kunst og håndverk og deres veiledere i seminar. Masteroppgaven skal publiseres skriftlig og muntlig og da vil elevenes bidrag fortsatt være anonymt. Det er kun den enkelte eleven som vil gjenkjenne sitt arbeid og eventuelt deres utsagn som sitat i oppgaven.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?
Personopplysninger i dette prosjektet er samtykkeskjemaet, bilder av tegningene fra undervisningstimene og mine egne notater. Ved prosjektslutt vil samtykkeskjemaet slettes, mens bilder av prosessarbeidet vil beholdes for å kunne bli gjenbrukt til for eksempel forskning og undervisning. Prosjektet vil etter planen avsluttes juni 2023.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om ditt barn basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Agder, Fakultet for kunsthøgskolen – institutt for visuelle og sceniske fag har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om ditt barn, og å få utlevert en kopi av opplysningene
å få rettet opplysninger om ditt barn som er feil eller misvisende
å få slettet personopplysninger om ditt barn
å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av ditt barns personopplysninger

Hvis dere har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte dere av ditt barns rettigheter, ta kontakt med:

Universitetet i Agder ved veileder Monica Klungland

Vårt personvernombud: Trond Hauso, personvernombud@uia.no

Hvis dere har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan dere ta kontakt via epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Monica Klungland
(Forsker/veileder)

Phuong Minh Huynh
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «utforskning med pastellkritt» og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til

at _____ kan delta i prosjektet

at _____ streker/tegninger og eventuelt utsagn lagres etter prosjektslutt, til videre undervisning eller forskning hvis det blir aktuelt

Jeg samtykker til at mitt barns opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

_____ (Signert av elevens forelder, dato)

[Meldeskjema](#) / [Masteroppgave i kunst og håndverk](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

163683

Vurderingstype

Standard

Dato

09.02.2023

Prosjekttittel

Masteroppgave i kunst og håndverk

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for kunstfag / Institutt for visuelle og sceniske fag

Prosjektansvarlig

Monica Klungland

Student

Phuong Minh Huynh

Prosjektperiode

24.02.2023 - 24.04.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 24.04.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar**OM VURDERINGEN**

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personverregelverket.

SAMTYKKE

Det innhentes samtykke fra elevenes foreldre/foresatte.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
163683

Vurderingstype
Standard

Dato
03.05.2023

Prosjekttittel

Masteroppgave i kunst og håndverk

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for kunsthøgskolen / Institutt for visuelle og sceniske fag

Prosjektansvarlig

Monica Klungland

Student

Phuong Minh Huynh

Prosjektperiode

24.02.2023 - 26.05.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 26.05.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektslutt dato.

Vi har nå registrert 26.5.2023 som ny slutt dato for behandling av personopplysninger.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet

Vedlegg 5 – Post-It-notater fra elevene, satt i liste

1	Skygger og sterke farger	19	Det var gøy. Visste ikke hva og gjøre på starten men tegnet forskjellig, veldig gøy time!
2	Fine farger Blende Det var gøy	20	- Legge no under no gjennomiktig og tegne over det. - Farge over noe som skinner igjennom (vinduet). - At noe lyser igjennom noe.
3	- Miljø - Det var gøy	21	Jeg har ikke tenkt gjennom «temaet» veldig mye. mens jeg tegnte så tenkte jeg bare på hva jeg kan gjøre og hva 'transparang' er.
4	- Skygge - Sterke farger - Gjennomiktig	22	Tenke på begrepet, tegnet tull, tegnet glass, gjennomiktige ting og usynlige ting.
5	- Skygge - Sterke farger - Gjennomiktig	23	Vi hadde ikke så mye baktanke i det vi gjorde, men det meste av det kan tolkes som transparent. Transparang betyr ikke for den slags skyld gjennomiktig. Det var gøy.
6	- Skygge - Sterke farger - Gjennomiktig - Forkjellige farger TRANSPARANT	24	Min mening er at det kan tolkes på forskjellige måter. (elevens navn) selv om det er overskyet, skinner sola. 2 blomster Hva gjorde vi? Vi tegnet skyer i forskjellige farger. På baksiden av arket tegnet vi solstråler.
7	- Litt skygge - Sterke farger - Forskjellig farger	25	Transparent prosjekt: mine tanker var at vi ikke hadde noen, vi gjorde bare noe og hadde det gøy. Det var ganske gøy da.
8	- Sterke farger - Skygge - Gjennomiktig	26	jeg tenkte mye på transparens når jeg blandet fargene. Jeg tror at blandede er det farger er det som utgjør transparens.
9	Himmel med solnedgang Tre Blomster Gress	27	æ tenker øyene er transparent fordi det viser mye uten at man sier i fra.
10	Jeg tegnet med sterke og fargerike farger, slik at man kunne se fargene gjennom papiret.	28	På ark har jeg tegnet med ingen tanker. Jeg syns transparent i folk er instinkt.
11	Vi tegnet hva vi ville på arket og vi hadde det veldig gøy. Vi fikk mange tegninger til slutt.	29	jeg har teina med kritt og hatt det gøy vært veldig kreativ Mvh (elevens navn)
12	Vi har tegnet med farger på et gjennomiktig ark.	30	vi har tegnet med kritt og hatt det gøy
13	- Gjennomiktig - Sterke farger - Tegnet - Skygge - Forskjellige farger	31	transparent prosjekt: jeg synes det var gøy, men kanskje litt lite tid
14	Vi tegnet med sterke farger over et gjennomiktig papir slik at fargene kom mer frem	32	jeg har undersøkt hva transparent egentlig er. Og tegnet tegninger om følelser og om det å være transparent.
15	- Sterke farger - Skygge - Gjennomiktig - Mange lag med farger.	33	vi har tegnet fotball og tenkt tull, tegn himmel, tegn sol, tegn hus, tegn CR7 Ronaldo, tegn lyn.
16	Vi var mange som tegnet, det var kjempegøy! Håper jeg får gjøre dette flere ganger!	34	Jobba med å finne ut hva transpareng er. og utforsket i det
17	Transparang Jeg fant et bilde på ipaden og tegnet over. Jeg lagde Ole Brumm og Tigergutten. Det var gøy.	35	Mine tanker: jeg tenker at oppgaven kan tolkes forskjellig. Jeg prøvde å se hvordan fargen på arket og krittet minst mulig fikk fargen på arket til å skinne gjennom. I tillegg til hvor god en farge var oppå en annen.
18	Mine ideer Jeg tegnet det at vi kunne legge noe under og skyggelegge det + hjelpe miljøet <3 Det va gøy.	36	- Legge noe under noe nesten gjennomiktig og tegne over det - Vindu/glass - Noe lyser gjennom noe - Sola skinner gjennom vinduet

Vedlegg 6 – Tillatelse fra Helen Mørken

Funnet i postkassen Sendt - UiA

PH **Phuong Minh Huynh** 25. april 2023 kl. 22:56
Hjelp til masteroppgave
Til: helen.morken@me.com

Hei,

Jeg fant din epost på hjemmesiden din og tar kontakt med deg fordi jeg holder på å skrive masteroppgave i kunst og håndverk. I oppgaven utforsker jeg begrepet transparens der jeg tar for meg transparente uttrykk og transparens i kommunikasjon.

Jeg vil gjerne skrive litt om dine produkter i oppgaven. Kan jeg få lov å bruke noen bilder også?

Vennlig hilsen

H **helen.morken@icloud.com** 26. april 2023 kl. 16:02
Sv: Hjelp til masteroppgave
Til: Phuong Minh Huynh

Ja - det må du gjerne. Fint om du krediterer fotografen/meg for bildene du bruker.
Helen

[Se mer fra Phuong Minh Huynh](#)

Funnet i postkassen Sendt - UiA

PH **Phuong Minh Huynh** 26. april 2023 kl. 20:49
Sv: Hjelp til masteroppgave
Til: helen.morken@icloud.com

Tusen takk! Det skal jeg gjøre i bildetekst og i kildelisten skal jeg legge ved din nettside.

Vennlig hilsen
Phuong

[Se mer fra helen.morken@icloud.com](#)